

32012Q0929(01)

29.9.2012.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 265/1

POSLOVNIK SUDA**Sadržaj**

	<i>Stranice</i>
UVODNE ODREDBE	11
Članak 1. Definicije	11
Članak 2. Predmet Poslovnika	12
GLAVA I. – USTROJ SUDA	12
POGLAVLJE 1. – SUCI I NEZAVISNI ODVJETNICI	12
Članak 3. Početak mandata sudaca i nezavisnih odvjetnika	12
Članak 4. Polaganje prisege	12
Članak 5. Svečana obveza	12
Članak 6. Razrješenje suca ili nezavisnog odvjetnika	12
Članak 7. Položaj prema senioritetu	12
POGLAVLJE 2. – PREDSEDANJE SUDOM, OSNIVANJE VIJEĆA I ODREĐIVANJE PRVOG NEZAVISNOG ODVJETNIKA	12
Članak 8. Izbor predsjednika i potpredsjednika Suda	12
Članak 9. Dužnosti predsjednika Suda	13
Članak 10. Dužnosti potpredsjednika Suda	13
Članak 11. Osnivanje vijeća	13
Članak 12. Izbor predsjednikâ vijeća	13
Članak 13. Spriječenost predsjednika i potpredsjednika Suda	13
Članak 14. Određivanje prvog nezavisnog odvjetnika	13
POGLAVLJE 3. – DODJELA PREDMETA SUCIMA IZVJESTITELJIMA I NEZAVISNIM ODVJETNICIMA	13
Članak 15. Određivanje suca izjavitelja	13
Članak 16. Određivanje nezavisnog odvjetnika	14
POGLAVLJE 4. – POMOĆNI IZVJESTITELJI	14
Članak 17. Pomoćni izjavitelji	14
POGLAVLJE 5. – TAJNIŠTVO	14
Članak 18. Imenovanje tajnika	14

	<i>Stranica</i>
Članak 19. Zamjenik tajnika	14
Članak 20. Dužnosti tajnika	14
Članak 21. Vođenje upisnika	14
Članak 22. Uvid u upisnik, presude i rješenja	15
POGLAVLJE 6. – RAD SUDA	15
Članak 23. Mjesto održavanja ročišta	15
Članak 24. Kalendar rada Suda	15
Članak 25. Opća sjednica	15
Članak 26. Sastavljanje zapisnika	15
POGLAVLJE 7. – SASTAVI SUDA	15
Odjeljak 1. Određivanje sastava suda	15
Članak 27. Određivanje sastava velikog vijeća	15
Članak 28. Određivanje sastava vijeća od pet sudaca i vijeća od tri suca	16
Članak 29. Određivanje sastava vijeća kod spojenih ili ustupljenih predmeta	16
Članak 30. Spriječenost predsjednika vijeća	16
Članak 31. Spriječenost člana sastava suda	16
Odjeljak 2. Vijećanje	16
Članak 32. Način vijećanja	16
Članak 33. Broj sudaca koji sudjeluju u vijećanju	17
Članak 34. Kvorum velikog vijeća	17
Članak 35. Kvorum vijeća od pet sudaca i vijeća od tri suca	17
POGLAVLJE 8. – PRAVILA O JEZIKU	17
Članak 36. Jezik postupka	17
Članak 37. Određivanje jezika postupka	17
Članak 38. Upotreba jezika postupka	18
Članak 39. Dužnosti tajnika u pitanjima jezika	18
Članak 40. Jezik sudskih izdanja	18
Članak 41. Vjerodostojni tekstovi	18
Članak 42. Jezična služba Suda	18
GLAVA II. – ZAJEDNIČKE POSTUPOVNE ODREDBE	18
POGLAVLJE 1. – PRAVA I OBVEZE AGENATA, SAVJETNIKA I ODVJETNIKA	18
Članak 43. Povlastice, imuniteti i olakšice	18
Članak 44. Status zastupnika stranaka	19
Članak 45. Ukidanje imuniteta	19
Članak 46. Isključenje iz postupka	19

	<i>Stranica</i>
Članak 47. Sveučilišni profesori i stranke glavnog postupka	19
POGLAVLJE 2. – DOSTAVA	19
Članak 48. Načini dostave	19
POGLAVLJE 3. – ROKOVI	20
Članak 49. Računanje rokova	20
Članak 50. Tužba protiv akta institucije	20
Članak 51. Produljenje roka zbog udaljenosti	20
Članak 52. Određivanje i produljenje rokova	20
POGLAVLJE 4. – RAZLIČITI NAČINI POSTUPANJA S PREDMETIMA	20
Članak 53. Načini postupanja s predmetima	20
Članak 54. Spajanje predmetâ	20
Članak 55. Prekid postupka	20
Članak 56. Odgoda odlučivanja o predmetu	21
POGLAVLJE 5. – PISANI DIO POSTUPKA	21
Članak 57. Podnošenje postupovnih akata	21
Članak 58. Duljina postupovnih akata	21
POGLAVLJE 6. – PRETHODNI IZVJEŠTAJ I DODJELA PREDMETÂ SASTAVIMA SUDA	21
Članak 59. Prethodni izvještaj	21
Članak 60. Upućivanje predmetâ sastavima suda	22
POGLAVLJE 7. – MJERE UPRAVLJANJA POSTUPKOM I IZVOĐENJA DOKAZÂ	22
Odjeljak 1. Mjere upravljanja postupkom	22
Članak 61. Mjere upravljanja koje određuje Sud	22
Članak 62. Mjere upravljanja koje određuje sudac izvjestitelj ili nezavisni odvjetnik	22
Odjeljak 2. Mjere izvođenja dokazâ	22
Članak 63. Odluka o mjerama izvođenja dokazâ	22
Članak 64. Određivanje mjera izvođenja dokazâ	22
Članak 65. Sudjelovanje u mjerama izvođenja dokazâ	22
Članak 66. Dokaz saslušanjem svjedoka	23
Članak 67. Saslušanje svjedokâ	23
Članak 68. Prisega svjedokâ	23
Članak 69. Novčane kazne	23
Članak 70. Vještačenje	23
Članak 71. Prisega stručnjaka	23
Članak 72. Izuzeće svjedoka ili stručnjaka	23
Članak 73. Troškovi svjedokâ i stručnjakâ	23

	<i>Stranica</i>
Članak 74. Zapisnik s ročišta za izvođenje dokazâ	24
Članak 75. Otvaranje usmenog dijela postupka po završetku izvođenja dokazâ	24
POGLAVLJE 8. – USMENI DIO POSTUPKA	24
Članak 76. Rasprava	24
Članak 77. Zajednička rasprava	24
Članak 78. Upravljanje raspravom	24
Članak 79. Isključenje javnosti	24
Članak 80. Pitanja	24
Članak 81. Zaključenje rasprave	24
Članak 82. Iznošenje mišljenja nezavisnog odvjetnika	24
Članak 83. Otvaranje ili ponovno otvaranje usmenog dijela postupka	24
Članak 84. Zapisnik s rasprave	25
Članak 85. Snimanje rasprave	25
POGLAVLJE 9. – PRESUDE I RJEŠENJA	25
Članak 86. Dan objave presude	25
Članak 87. Sadržaj presude	25
Članak 88. Objava i dostava presude	25
Članak 89. Sadržaj rješenja	25
Članak 90. Potpis i dostava rješenja	26
Članak 91. Obvezujući učinak presuda i rješenja	26
Članak 92. Objava u Službenom listu Europske unije	26
GLAVA III. – PRETHODNI POSTUPAK	26
POGLAVLJE 1. – OPĆE ODREDBE	26
Članak 93. Područje primjene	26
Članak 94. Sadržaj zahtjeva za prethodnu odluku	26
Članak 95. Zaštita identiteta	26
Članak 96. Sudjelovanje u prethodnom postupku	26
Članak 97. Stranke glavnog postupka	26
Članak 98. Prijevod i dostava zahtjeva za prethodnu odluku	27
Članak 99. Odgovor obrazloženim rješenjem	27
Članak 100. Okolnosti pod kojima postoji nadležnost Suda	27
Članak 101. Zahtjev za pojašnjenje	27
Članak 102. Troškovi prethodnog postupka	27
Članak 103. Ispravci presuda i rješenja	27
Članak 104. Tumačenje prethodnih odluka	27

	<i>Stranica</i>
POGLAVLJE 2. – UBRZANI PRETHODNI POSTUPAK	28
Članak 105. Ubrzani postupak	28
Članak 106. Upućivanje postupovnih akata	28
POGLAVLJE 3. – HITNI PRETHODNI POSTUPAK	28
Članak 107. Područje primjene hitnog prethodnog postupka	28
Članak 108. Odluka o hitnosti	28
Članak 109. Pisani dio hitnog postupka	28
Članak 110. Dostava i informacije po zatvaranju pisanog dijela postupka	29
Članak 111. Neodržavanje pisanog dijela postupka	29
Članak 112. Odluka o meritumu	29
Članak 113. Sastav suda	29
Članak 114. Upućivanje postupovnih akata	29
POGLAVLJE 4. – BESPLATNA PRAVNA POMOĆ	29
Članak 115. Zahtjev za besplatnu pravnu pomoć	29
Članak 116. Odluka o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć	29
Članak 117. Isplata novčanih iznosa na ime besplatne pravne pomoći	30
Članak 118. Ukidanje besplatne pravne pomoći	30
GLAVA IV. – IZRAVNE TUŽBE	30
POGLAVLJE 1. – ZASTUPANJE STRANAKA	30
Članak 119. Obveza zastupanja	30
POGLAVLJE 2. – PISANI DIO POSTUPKA	30
Članak 120. Sadržaj tužbe	30
Članak 121. Informacije koje se tiču dostave	30
Članak 122. Prilozi tužbi	30
Članak 123. Dostava tužbe	31
Članak 124. Sadržaj odgovora na tužbu	31
Članak 125. Upućivanje dokumenata	31
Članak 126. Replika i odgovor na repliku	31
POGLAVLJE 3. – RAZLOZI I DOKAZI	31
Članak 127. Novi razlozi	31
Članak 128. Dokazi i dokazni prijedlozi	31
POGLAVLJE 4. – INTERVENCIJA	31
Članak 129. Cilj i učinci intervencije	31
Članak 130. Zahtjev za intervenciju	32
Članak 131. Odluka o zahtjevu za intervenciju	32

	<i>Stranica</i>
Članak 132. Predaja podnesaka	32
POGLAVLJE 5. – UBRZANI POSTUPAK	32
Članak 133. Odluka o ubrzanom postupku	32
Članak 134. Pisani dio postupka	32
Članak 135. Usmeni dio postupka	32
Članak 136. Odluka o meritumu	33
POGLAVLJE 6. – TROŠKOVI	33
Članak 137. Odluka o troškovima	33
Članak 138. Opća pravila o raspodjeli troškova	33
Članak 139. Nepotrebni troškovi ili troškovi nastali zloupotrebom prava	33
Članak 140. Troškovi intervenijenta	33
Članak 141. Troškovi u slučaju povlačenja tužbe ili zahtjeva	33
Članak 142. Troškovi u slučaju obustave postupka	33
Članak 143. Troškovi postupka	33
Članak 144. Troškovi čiju je naknadu moguće tražiti	33
Članak 145. Spor o troškovima čiju je naknadu moguće tražiti	33
Članak 146. Način plaćanja	34
POGLAVLJE 7. – NAGODBA, POVLAČENJE TUŽBE, OBUSTAVA POSTUPKA I PRETHODNA POSTUPOVNA PITANJA	34
Članak 147. Nagodba	34
Članak 148. Povlačenje tužbe	34
Članak 149. Obustava postupka	34
Članak 150. Apsolutne zapreke vođenju postupka	34
Članak 151. Prigovori i prethodna postupovna pitanja	34
POGLAVLJE 8. – PRESUDA ZBOG OGLUHE	34
Članak 152. Presuda zbog ogluhe	34
POGLAVLJE 9. – ZAHTEVI I PRAVNA SREDSTVA VEZANI UZ PRESUDE I RJEŠENJA	35
Članak 153. Nadležni sastav suda	35
Članak 154. Ispravci	35
Članak 155. Propust Suda da odluči	35
Članak 156. Prigovor	35
Članak 157. Prigovor trećeg	35
Članak 158. Tumačenje	36
Članak 159. Ponavljanje postupka	36
POGLAVLJE 10. – SUSPENZIJA PRIMJENE I DRUGE PRIVREMENE MJERE U POSTUPCIMA PRIVREMENE PRAVNE ZAŠTITE	36
Članak 160. Zahtjev za suspenziju primjene ili drugu privremenu mjeru	36
Članak 161. Odluka o zahtjevu	37

	<i>Stranica</i>
Članak 162. Rješenje o suspenziji primjene ili privremenim mjerama	37
Članak 163. Promijenjene okolnosti	37
Članak 164. Promijenjene okolnosti	37
Članak 165. Zahtjev iz članka 280. i 299. UFEU-a i članka 164. Ugovora o EZAE-u	37
Članak 166. Zahtjev iz članka 81. Ugovora o EZAE-u	37
GLAVA V. – ŽALBE PROTIV ODLUKA OPĆEG SUDA	37
POGLAVLJE 1. – OBLIK, SADRŽAJ I ŽALBENI ZAHTEJEV	37
Članak 167. Podnošenje žalbe	37
Članak 168. Sadržaj žalbe	37
Članak 169. Žalbeni zahtjev, razlozi i argumenti	38
Članak 170. Žalbeni zahtjev u slučaju prihvatanja žalbe	38
POGLAVLJE 2. – ODGOVOR NA ŽALBU, REPLIKA I ODGOVOR NA REPLIKU	38
Članak 171. Dostava žalbe	38
Članak 172. Stranke ovlaštene podnijeti odgovor na žalbu	38
Članak 173. Sadržaj odgovora na žalbu	38
Članak 174. Zahtjev odgovora na žalbu	38
Članak 175. Replika i odgovor na repliku	38
POGLAVLJE 3. – OBLIK, SADRŽAJ I ZAHTEJEV PROTUŽALBE	38
Članak 176. Protužalba	38
Članak 177. Sadržaj protužalbe	38
Članak 178. Protužalbeni zahtjev, razlozi i argumenti	39
POGLAVLJE 4. – PODNESCI PO PODNOŠENJU PROTUŽALBE	39
Članak 179. Odgovor na protužalbu	39
Članak 180. Replika i odgovor na repliku kod protužalbe	39
POGLAVLJE 5. – ŽALBE O KOJIMA SE ODLUČUJE RJEŠENJEM	39
Članak 181. Očito nedopuštena ili očito neosnovana žalba	39
Članak 182. Očito osnovana žalba	39
POGLAVLJE 6. – UČINCI BRISANJA ŽALBE IZ UPISNIKA NA PROTUŽALBU	39
Članak 183. Učinak odustanka od žalbe ili očite nedopuštenosti žalbe na protužalbu	39
POGLAVLJE 7. – TROŠKOVI I BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U ŽALBENOM POSTUPKU	39
Članak 184. Odluka o troškovima žalbenog postupka	39
Članak 185. Besplatna pravna pomoć	40
Članak 186. Prethodni zahtjev za besplatnu pravnu pomoć	40
Članak 187. Odluka o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć	40
Članak 188. Isplata iznosa na ime besplatne pravne pomoći	40

	<i>Stranica</i>
Članak 189. Ukidanje besplatne pravne pomoći	40
POGLAVLJE 8. – OSTALE ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA ŽALBE	40
Članak 190. Ostale odredbe koje se primjenjuju na žalbe	40
GLAVA VI. – PREISPITIVANJE ODLUKA OPĆEG SUDA	41
Članak 191. Vijeće za preispitivanje	41
Članak 192. Obavijest o odlukama podložnim preispitivanju i njihovo prosljeđivanje	41
Članak 193. Preispitivanje odluka donesenih povodom žalbe	41
Članak 194. Preispitivanje prethodnih odluka	41
Članak 195. Presuda o meritumu nakon odluke o preispitivanju	42
GLAVA VII. – MIŠLJENJA	42
Članak 196. Pisani dio postupka	42
Članak 197. Određivanje suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika	42
Članak 198. Rasprava	42
Članak 199. Rok za donošenje mišljenja	42
Članak 200. Objava mišljenja	42
GLAVA VIII. – POSEBNI POSTUPCI	42
Članak 201. Žalba protiv odluke Arbitražnog odbora	42
Članak 202. Postupak iz članka 103. Ugovora o EZAE-u	43
Članak 203. Postupci iz članaka 104. i 105. Ugovora o EZAE-u	43
Članak 204. Postupak iz članka 111. stavka 3. Sporazuma o EGP-u	43
Članak 205. Rješavanje sporova iz članka 35. UEU-a u verziji prije stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona	43
Članak 206. Zahtjevi iz članka 269. UFEU-a	44
ZAVRŠNE ODREDBE	44
Članak 207. Dodatak Poslovniku	44
Članak 208. Provedbene odredbe	44
Članak 209. Stavljanje izvan snage	44
Članak 210. Objava i stupanje na snagu Poslovnika	44

POSLOVNIK SUDA

SUD,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 19.,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 253. stavak 6.,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, a posebno njegov članak 106.a stavak 1.,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske unije, a posebno njegove članke 63. i 64. stavak 2.,

budući da,

(1) Iako je Poslovnik Suda više puta mijenjan tijekom godina, njegova se struktura nije u bitnome promijenila od prvog donošenja, 4. ožujka 1953. Poslovnik od 19. lipnja 1991., koji je trenutno na snazi, još uvijek odražava prvotnu prevagu izravnih tužbi, iako je zapravo većina takvih tužbi danas u nadležnosti Općeg suda, a zahtjevi za prethodnu odluku upućeni od strane sudova država članica po svojoj brojnosti predstavljaju glavnu kategoriju predmeta o kojima Sud odlučuje. Takvu je stvarnost potrebno uzeti u obzir te slijedom toga prilagoditi strukturu i sadržaj Poslovnika Suda promjenama koje prate predmete o kojima isti odlučuje.

(2) Osim što se prethodnom postupku daje odgovarajuće mjesto u Poslovniku, u njemu je također potrebno napraviti jasniju razliku između općih pravila koja se primjenjuju na sve vrste postupaka i onih pravila koja su specifična za svaki od njih, i to na način da ih se uredi u zasebnim glavama Poslovnika. Radi jasnoće, potrebno je u uvodnom dijelu Poslovnika okupiti postupovne odredbe zajedničke svim predmetima koji su Sudu dani na odlučivanje.

(3) S obzirom na iskustvo stečeno u provedbi različitih postupaka, javila se i potreba, u interesu stranaka i nacionalnih sudova, za nadopunom i pojašnjenjem pravila koja se odnose na svaki pojedini postupak. Ta se pravila posebice tiču pojmova stranke glavnog postupka, intervenijenta i stranke u postupku pred Općim sudom ili, kada je riječ o prethodnim postupcima, pravila koja se odnose na započinjanje postupka pred Sudom i na sadržaj odluke kojom se upućuje prethodno pitanje. U vezi sa žalbama protiv odluka Općeg suda potrebno je napraviti jasniju razliku između žalbi i protužalbi, koje se podnose nakon što se stranci dostavi žalba.

(4) S druge strane, provedba pojedinih postupaka, poput primjerice postupka preispitivanja, ukazala je na njihovu preveliku složenost. Stoga ih je potrebno pojednostaviti tako što se na razdoblje od jedne godine određuje vijeće od pet sudaca, koje je zaduženo kako za odlučivanje o prijedlogu za preispitivanje kojega podnosi prvi nezavisni odvjetnik tako i za odlučivanje o pitanjima koja su predložena za preispitivanje.

(5) U istom je smislu potrebno pojednostaviti postupak vezan uz zahtjeve za donošenje mišljenja tako da se isti uskladi s postupkom koji se primjenjuje u drugim predmetima i u skladu s tim predvidjeti sudjelovanje samo jednog nezavisnog odvjetnika u postupku donošenja mišljenja. U svrhu povećanja preglednosti odredaba Poslovnika također je potrebno pod jedinstvenom glavom objediniti sve posebne postupke koji se trenutno nalaze u različitim glavama i poglavljima.

(6) U svrhu održavanja mogućnosti Suda, suočenog sa stalnim rastom broja predmeta, da o predmetima odluči u razumnom roku, nužno je nastaviti s naporima poduzetim kako bi se skratilo trajanje postupaka pred Sudom i to osobito proširujući mogućnosti Suda da odlučuje obrazloženim rješenjem, pojednostavljajući pravila o intervenciji u postupak država i institucija iz članka 40. stavaka 1. i 3. Statuta kao i predviđajući mogućnost da Sud odluku donese bez održavanja rasprave ako na temelju svih pisanih očitovanja u konkretnom predmetu ocijeni da raspolaže dostatnim informacijama.

(7) U svrhu veće preglednosti pravila koja Sud primjenjuje potrebno je izostaviti pravila koja su zastarjela ili se više ne primjenjuju, numerirati sve stavke članaka Poslovnika, svakom članku dodijeliti zaseban naslov kojim se sažeto opisuje njegov sadržaj kao i ujednačiti terminologiju.

Uz odobrenje Vijeća od 24. rujna 2012.

DONOSI OVAJ POSLOVNIK:

UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Definicije

1. U ovom Poslovniku:

- (a) odredbe Ugovora o Europskoj uniji označene su brojem članka o kojem je riječ nakon kojeg slijedi oznaka „UEU-a“,
- (b) odredbe Ugovora o funkcioniranju Europske unije označene su brojem članka o kojem je riječ nakon kojeg slijedi oznaka „UFEU-a“,

(c) odredbe Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju označene su brojem članka o kojem je riječ nakon kojeg slijedi oznaka „Ugovor o EZAE-u“,

(d) Protokol o Statutu Suda Europske unije naziva se „Statut“,

(e) Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru ⁽¹⁾ naziva se „Sporazum o EGP-u“,

(f) Uredba Vijeća br. 1 od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici ⁽²⁾ naziva se „Uredba Vijeća br. 1“.

2. Za potrebe ovog Poslovnika:

(a) izraz „institucije“ znači institucije Unije iz članka 13. stavka 1. UEU-a i tijela, urede i agencije uspostavljene Ugovorima ili aktom donesenim radi njihove provedbe, a koje mogu biti stranke pred Sudom,

(b) izraz „Nadzorno tijelo EFTA-e“ znači nadzorno tijelo iz Sporazuma o EGP-u,

(c) izraz „zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta“ znači sve stranke, države, institucije, tijela, urede i agencije koji su na temelju tog članka ovlašteni podnijeti podneske ili očitovanja u prethodnom postupku.

Članak 2.

Predmet Poslovnika

Odredbama ovog Poslovnika provode se i dopunjuju, u mjeri u kojoj je to potrebno, relevantne odredbe UEU-a, UFEU-a i Ugovora o EZAE-u te Statut.

GLAVA I.

USTROJ SUDA

Poglavlje 1.

SUCI I NEZAVISNI ODVJETNICI

Članak 3.

Početak mandata sudaca i nezavisnih odvjetnika

Mandat suca ili nezavisnog odvjetnika počinje teći na dan koji je određen aktom o imenovanju. Ako taj akt ne odredi dan početka mandata, mandat počinje teći na dan objave tog akta u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 4.

Polaganje prisege

Prije preuzimanja dužnosti, na prvoj javnoj raspravi Suda kojoj prisustvuju nakon svog imenovanja, suci i nezavisni odvjetnici polažu sljedeću prisegu predviđenu člankom 2. Statuta:

⁽¹⁾ SL L 1, 3. 1. 1994., str. 27.

⁽²⁾ SL 17, 6. 10. 1958., str. 385.

„Prisežem da ću svoje dužnosti obnašati nepristrano i savjesno; prisežem da ću čuvati tajnost vijećanja.“

Članak 5.

Svečana obveza

Odmah po polaganju prisege suci i nezavisni odvjetnici potpisuju izjavu kojom preuzimaju svečanu obvezu iz članka 4. stavka 3. Statuta.

Članak 6.

Razrješenje suca ili nezavisnog odvjetnika

1. Kad Sud, na temelju članka 6. Statuta, odlučuje ispunjava li sudac ili nezavisni odvjetnik i dalje potrebne uvjete te izvršava li obveze koje proizlaze iz njegove dužnosti, predsjednik poziva suca ili nezavisnog odvjetnika o kojem je riječ da iznese svoje očitovanje.

2. Sud odlučuje bez prisutnosti tajnika.

Članak 7.

Položaj prema senioritetu

1. Položaj prema senioritetu sudaca i nezavisnih odvjetnika računa se, bez razlike, od dana kad su preuzeli dužnost.

2. U slučaju jednakog trajanja dužnosti, položaj prema senioritetu određuje se prema životnoj dobi.

3. Suci i nezavisni odvjetnici kojima je obnovljen mandat zadržavaju svoj dotadašnji položaj prema senioritetu.

Poglavlje 2.

PREDSEDANJE SUDOM, OSNIVANJE VIJEĆA I ODREĐIVANJE PRVOG NEZAVISNOG ODVJETNIKA

Članak 8.

Izbor predsjednika i potpredsjednika Suda

1. Suci između sebe biraju predsjednika Suda na razdoblje od tri godine, odmah nakon djelomične zamjene predviđene člankom 253. stavkom 2. UFEU-a.

2. Ako se mjesto predsjednika isprazni prije redovnog isteka mandata, bira se njegov nasljednik za preostalo razdoblje.

3. Na izborima predviđenim ovim člankom glasa se tajno. Izabran je sudac koji dobije glasove više od polovice sudaca Suda. Ako ni jedan sudac ne postigne takvu većinu, glasanje se ponavlja sve dok se ne postigne potrebna većina.

4. Suci potom između sebe biraju potpredsjednika Suda na razdoblje od tri godine na način predviđen prethodnim stavkom. Ako se njegovo mjesto isprazni prije redovnog isteka mandata primjenjuje se stavak 2.

5. Imena predsjednika i potpredsjednika izabranih u skladu s ovim člankom objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 9.

Dužnosti predsjednika Suda

1. Predsjednik predstavlja Sud.

2. Predsjednik upravlja radom Suda. On predsjedava općim sjednicama članova Suda, raspravama i vijećanju Suda u punom sastavu i u velikom vijeću.

3. Predsjednik osigurava uredan rad službi Suda Europske unije.

Članak 10.

Dužnosti potpredsjednika Suda

1. Potpredsjednik pomaže predsjedniku Suda u izvršavanju njegovih dužnosti i zamjenjuje ga u slučaju spriječenosti.

2. Na zahtjev predsjednika Suda, on ga zamjenjuje u izvršavanju dužnosti predviđenih člankom 9. stavcima 1. i 3. ovog Poslovnika.

3. Sud odlukom određuje uvjete pod kojima potpredsjednik zamjenjuje predsjednika Suda u izvršavanju njegovih sudačkih dužnosti. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 11.

Osnivanje vijeća

1. Sud, u skladu s člankom 16. Statuta, osniva vijeća od pet sudaca i vijeća od tri suca te odlučuje o raspoređivanju sudaca u vijeća.

2. Sud na razdoblje od godinu dana određuje vijeća od pet sudaca koja rješavaju predmete iz članka 107. kao i iz članaka 193. i 194.

3. U predmetima dodijeljenim sastavima suda u skladu s člankom 60. izraz „Sud“ u ovom Poslovniku znači taj sastav.

4. U predmetima dodijeljenim vijećima od pet sudaca ili tri suca, ovlasti predsjednika Suda izvršava predsjednik vijeća.

5. Raspored sudaca u vijećima i određivanje vijeća koja rješavaju predmete iz članka 107. i članaka 193. i 194. objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 12.

Izbor predsjednikâ vijeća

1. Odmah po izboru predsjednika i potpredsjednika Suda suci biraju predsjednike vijeća od pet sudaca na razdoblje od tri godine.

2. Suci potom, na razdoblje od jedne godine, biraju predsjednike vijeća od tri suca.

3. Primjenjuju se odredbe članka 8. stavaka 2. i 3.

4. Imena predsjednika vijeća izabranih u skladu s ovim člankom objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 13.

Spriječenost predsjednika i potpredsjednika Suda

U slučaju spriječenosti predsjednika i potpredsjednika Suda dužnost predsjednika izvršava jedan od predsjednika vijeća od pet sudaca ili, ako to nije moguće, jedan od predsjednika vijeća od tri suca ili, ako ni to nije moguće, jedan od drugih sudaca u skladu s redoslijedom predviđenim člankom 7.

Članak 14.

Određivanje prvog nezavisnog odvjetnika

1. Nakon što sasluša nezavisne odvjetnike Sud određuje prvog nezavisnog odvjetnika na razdoblje od jedne godine.

2. Ako se mjesto prvog nezavisnog odvjetnika isprazni prije redovnog isteka njegova mandata bira se njegov nasljednik za preostalo razdoblje.

3. Ime prvog nezavisnog odvjetnika određenog u skladu s ovim člankom objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

Poglavlje 3.

DODJELA PREDMETA SUCIMA IZVJESTITELJIMA I NEZAVISNIM ODVJETNICIMA

Članak 15.

Određivanje suca izvjestitelja

1. Nakon podnošenja akta kojim se pokreće postupak predsjednik Suda, u najkraćem mogućem roku, određuje suca izvjestitelja zaduženog za predmet.

2. Za predmete iz članka 107. kao i članaka 193. i 194., sudac izvjestitelj se bira između sudaca vijeća određenog u skladu s člankom 11. stavkom 2., na prijedlog predsjednika tog vijeća. Ako vijeće, u skladu s člankom 109. odluči da se o zahtjevu za prethodnu odluku neće odlučivati u hitnom postupku, predsjednik Suda može izvršiti novu dodjelu tog predmeta sucu izvjestitelju koji je član drugog vijeća.

3. U slučaju spriječenosti suca izvjestitelja u izvršavanju njegovih dužnosti, predsjednik Suda poduzima potrebne mjere.

Članak 16.

Određivanje nezavisnog odvjetnika

1. Prvi nezavisni odvjetnik odlučuje o dodjeli predmeta nezavisnim odvjetnicima.

2. U slučaju spriječenosti nezavisnog odvjetnika u izvršavanju njegovih dužnosti, prvi nezavisni odvjetnik poduzima potrebne mjere.

Poglavlje 4.

POMOĆNI IZVJESTITELJI

Članak 17.

Pomoćni izvjestitelji

1. Ako Sud smatra da je radi proučavanja predmeta i izvođenja dokaza u postupcima pred Sudom to potrebno, predlaže, u skladu s člankom 13. Statuta, imenovanje pomoćnih izvjestitelja.

2. Pomoćni izvjestitelji su posebice zaduženi:

(a) pomagati predsjedniku Suda u postupku privremene pravne zaštite i

(b) pomagati sucima izvjestiteljima u njihovim zadacima.

3. U izvršavanju svojih dužnosti, pomoćni izvjestitelji ovisno o slučaju odgovaraju predsjedniku Suda, predsjedniku vijeća ili sucu izvjestitelju.

4. Prije preuzimanja dužnosti, pomoćni izvjestitelji pred Sudom polažu prisegu predviđenu člankom 4. ovog Poslovnika.

Poglavlje 5.

TAJNIŠTVO

Članak 18.

Imenovanje tajnika

1. Sud imenuje tajnika.

2. Kad se isprazni mjesto tajnika, objavljuje se oglas u *Službenom listu Europske unije*. Zainteresirane osobe mogu, u roku koji ne može biti kraći od tri tjedna, podnijeti prijave koje sadrže sve podatke o njihovom državljanstvu, sveučilišnom obrazovanju, poznavanju jezika, sadašnjim i prijašnjim zaposlenjima, kao i o njihovom pravničkom te međunarodnom iskustvu, ukoliko ga imaju.

3. Glasanje u kojem sudjeluju suci i nezavisni odvjetnici provodi se po postupku predviđenom člankom 8. stavkom 3. ovog Poslovnika.

4. Tajnik se imenuje na razdoblje od šest godina. Mandat mu je obnovljiv. Sud može odlučiti da tajniku koji već obnaša dužnost obnovi mandat bez provođenja postupka predviđenog stavkom 2. ovog članka.

5. Tajnik polaže prisegu predviđenu člankom 4. i potpisuje izjavu predviđenu člankom 5.

6. Tajnika se može razriješiti samo ako više ne ispunjava potrebne uvjete ili ako ne izvršava obveze koje proizlaze iz njegove dužnosti. Sud o tome odlučuje nakon što omogući tajniku da iznese svoje očitovanje.

7. Ako se mjesto tajnika isprazni prije isteka njegova mandata, Sud imenuje novog tajnika na razdoblje od šest godina.

8. Ime tajnika izabranog u skladu s ovim člankom objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 19.

Zamjenik tajnika

Sud, u skladu s postupkom za imenovanje tajnika, može imenovati zamjenika tajnika koji pomaže tajniku i zamjenjuje ga u slučaju spriječenosti.

Članak 20.

Dužnosti tajnika

1. Tajnik je zadužen, pod nadzorom predsjednika Suda, za zaprimanje, upućivanje i čuvanje svih dokumenata te za dostavu na temelju ovog Poslovnika.

2. Tajnik pomaže članovima Suda u izvršavanju svih njihovih dužnosti.

3. Tajnik čuva žigove i odgovoran je za arhivu. Zadužen je za izdanja Suda, uključujući i zbornik sudske prakse.

4. Tajnik upravlja službama Suda pod nadzorom predsjednika Suda. Zadužen je za upravljanje osobljem i administracijom kao i za pripremu i izvršenje proračuna.

Članak 21.

Vođenje upisnika

1. U tajništvu se vodi upisnik za koji je odgovoran tajnik, a u koji se prema redu zaprimanja upisuju svi postupovni akti te ostali prilozi i dokumenti.

2. Tajnik na izvornike stavlja zabilješku o upisu u upisnik, a na zahtjev stranaka i na ostale primjerke podnesene u tu svrhu.

3. Upisi u upisnik i zabilješke iz prethodnog stavka su javne isprave.

4. U *Službenom listu Europske unije* objavljuje se obavijest o danu upisa akta kojim se pokreće postupak, imenima stranaka, zahtjevu, kao i o naznakama razloga i glavnih argumenata na koje se u zahtjevu poziva, ili, ovisno o slučaju, obavijest o danu podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku, naznaci suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, strankama glavnog postupka i pitanjima postavljenim Sudu.

Članak 22.

Uvid u upisnik, presude i rješenja

1. Svatko može izvršiti uvid u upisnik u tajništvu i dobiti primjerke ili izvatke prema tarifi tajništva, koju određuje Sud na prijedlog tajnika.

2. Svaka stranka u postupku može, prema tarifi tajništva, dobiti ovjerene primjerke postupovnih akata.

3. Svatko može, prema tarifi tajništva, dobiti i ovjerene primjerke presuda i rješenja.

Poglavlje 6.

RAD SUDA

Članak 23.

Mjesto održavanja ročišta

Za održavanje jednog ili više određenih ročišta Sud može odabrati mjesto različito od mjesta svog sjedišta.

Članak 24.

Kalendar rada Suda

1. Sudska godina započinje 7. listopada kalendarske godine i završava 6. listopada naredne godine.

2. Sudske praznike utvrđuje Sud.

3. U slučaju hitnosti predsjednik može sazvati suce i nezavisne odvjetnike tijekom sudskih praznika.

4. Sud poštuje službene blagdane mjesta u kojem ima sjedište.

5. Sud može, iz opravdanih razloga, odobriti dopust sucima i nezavisnim odvjetnicima.

6. Dani sudskih praznika i popis službenih blagdana objavljuju se svake godine u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 25.

Opća sjednica

Odluke o administrativnim pitanjima ili o postupanjima koja treba poduzeti na temelju prijedloga iz prethodnog izvještaja iz članka 59. ovog Poslovnika Sud donosi na općoj sjednici na kojoj sudjeluju i na kojoj imaju pravo odlučivanja svi suci i nezavisni odvjetnici. Na tim sjednicama uvijek je prisutan i tajnik, osim ako Sud ne odluči drugačije.

Članak 26.

Sastavljanje zapisnikâ

Kad Sud zasjeda bez prisutnosti tajnika, zadužuje suca s najnižim položajem prema senioritetu u smislu članka 7. ovog Poslovnika da, ako je potrebno, sastavi zapisnik koji potpisuje predsjednik Suda i sudac koji ga je sastavio.

Poglavlje 7.

SASTAVI SUDA

Odjeljak 1. Određivanje sastava suda

Članak 27.

Određivanje sastava velikog vijeća

1. Veliko vijeće, za svaki predmet, čine predsjednik i potpredsjednik Suda, tri predsjednika vijeća od pet sudaca, sudac izvestitelj i dodatni broj sudaca potreban da se dostigne broj od petnaest. Zadnje navedeni suci i tri predsjednika vijeća od pet sudaca određuju se prema listama iz stavaka 3. i 4. ovog članka, i slijede u njima predviđen redoslijed. Polazna točka za svaku ovu listu, za svaki predmet dodijeljen velikom vijeću, ime je suca koje slijedi neposredno iza posljednjeg suca određenog na temelju liste o kojoj je riječ za predmet koji je prethodno bio dodijeljen tom sastavu.

2. Nakon izbora predsjednika i potpredsjednika Suda te potom predsjednika vijeća od pet sudaca sastavlja se lista predsjednika vijeća od pet sudaca i lista drugih sudaca za potrebe određivanja sastava velikog vijeća.

3. Lista predsjednika vijeća od pet sudaca sastavlja se prema redoslijedu predviđenim člankom 7. ovog Poslovnika.

4. Lista drugih sudaca sastavlja se prateći, naizmjenice, redoslijed uspostavljen člankom 7. ovog Poslovnika i od njega obrnuti redoslijed: prvi sudac na toj listi jest prvi sudac prema redoslijedu uspostavljenom navedenim člankom, drugi sudac na toj list jest posljednji sudac prema tom redoslijedu, treći sudac jest drugi sudac prema tom redoslijedu, četvrti sudac je pretposljednji prema tom redoslijedu i tako dalje.

5. Liste iz stavaka 3. i 4. objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

6. U predmetima koji se dodjeljuju velikom vijeću između početka kalendarske godine u kojoj dolazi do djelomične zamjene sudaca i trenutka kad je zamjena dovršena, mogu se odrediti dva dodatna suca koji će popunjavati taj sastav tako dugo dok postoji neizvjesnost postizanja kvoruma predviđenog člankom 17. stavkom 3. Statuta. Dodatni suci su dva suca koji se na listi iz stavka 4. nalaze odmah iza posljednjeg suca koji je određen za sastav velikog vijeća u predmetu.

7. Dodatni suci, prema redoslijedu utvrđenom listom iz stavka 4., zamjenjuju one suce koji nisu u mogućnosti sudjelovati u odlučivanju o predmetu.

Članak 28.

Određivanje sastava vijeća od pet sudaca i vijeća od tri suca

1. Vijeće od pet sudaca i vijeće od tri suca čine, za svaki predmet, predsjednik vijeća, sudac izvjestitelj i dodatni broj sudaca potreban da se dostigne broj od pet sudaca odnosno od tri suca. Zadnje navedeni suci određuju se prema listama iz stavaka 2. i 3. i slijede u njima predviđen redoslijed. Polazna točka za ove liste, za svaki predmet dodijeljen vijeću, ime je suca koje slijedi neposredno iza imena posljednjeg suca određenog na temelju liste o kojoj je riječ za predmet koji je prethodno bio dodijeljen tom vijeću.

2. U svrhu određivanja sastava vijeća od pet sudaca sastavljaju se, nakon izbora predsjednika tih vijeća, liste koje sadrže imena svih sudaca u pojedinom vijeću, osim predsjednika tog vijeća. Liste se sastavljaju na jednak način kao i liste predviđene u članku 27. stavku 4.

3. U svrhu određivanja sastava vijeća od tri suca utvrđuju se, nakon izbora predsjednika tih vijeća, liste koje sadrže imena svih sudaca u pojedinom vijeću, osim predsjednika tog vijeća. Liste se sastavljaju prema redoslijedu predviđenom u članku 7.

4. Liste iz stavaka 2. i 3. objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 29.

Određivanje sastava vijeća kod spojenih ili ustupljenih predmeta

1. Kad Sud smatra da o više predmeta zajedno treba odlučivati isti sastav, njegov sastav je onaj koji je određen za predmet u kojem je prethodni izvještaj bio prvi raspravljen.

2. Kad vijeće kojem je predmet dodijeljen, na temelju članka 60. stavka 3. ovog Poslovnika, od Suda zatraži da predmet ustupi brojnijem sastavu, u tom su sastavu i članovi vijeća koje je tražilo ustupanje.

Članak 30.

Spriječenost predsjednika vijeća

1. U slučaju spriječenosti predsjednika vijeća od pet sudaca, dužnosti predsjednika vijeća izvršava jedan od predsjednika vijeća od tri suca, ako je potrebno prema redoslijedu utvrđenom člankom 7. ovog Poslovnika, ili, ako ni jedan predsjednik vijeća od tri suca nije član tog sastava, tada dužnosti predsjednika vijeća izvršava jedan od ostalih sudaca prema redoslijedu utvrđenom člankom 7.

2. U slučaju spriječenosti predsjednika vijeća od tri suca, dužnosti predsjednika vijeća izvršava jedan od sudaca tog sastava prema redoslijedu utvrđenom člankom 7.

Članak 31.

Spriječenost člana sastava suda

1. U slučaju spriječenosti jednog člana velikog vijeća, zamjenjuje ga drugi sudac prema redoslijedu utvrđenom listom iz članka 27. stavka 4.

2. U slučaju spriječenosti člana vijeća od pet sudaca, zamjenjuje ga drugi sudac koji je član istog vijeća, prema redoslijedu utvrđenom listom iz članka 28. stavka 2. Ako nije moguće zamijeniti spriječenog suca drugim sucem iz istog vijeća, predsjednik tog vijeća obavještava o tome predsjednika Suda koji, radi popunjavanja vijeća, može odrediti drugog suca.

3. U slučaju spriječenosti člana vijeća od tri suca, zamjenjuje ga drugi sudac koji je član istog vijeća, prema redoslijedu utvrđenom listom iz članka 28. stavka 3. Ako nije moguće zamijeniti spriječenog suca drugim sucem iz istog vijeća, predsjednik tog vijeća obavještava o tome predsjednika Suda koji, radi popunjavanja vijeća, može odrediti drugog suca.

Odjeljak 2. Vijećanja

Članak 32.

Način vijećanja

1. Vijećanja Suda jesu i ostaju tajna.

2. Ako je bila održana rasprava, u vijećanju sudjeluju samo suci koji su sudjelovali na raspravi i, eventualno, pomoćni izvjestitelj zadužen za proučavanje predmeta.

3. Svaki sudac koji sudjeluje u vijećanju iznosi svoje obrazloženo mišljenje.

4. Odluka Suda određuje se na temelju zaključaka koje nakon konačne diskusije prihvati većina sudaca.

Članak 33.

Broj sudaca koji sudjeluju u vijećanju

Kad je zbog spriječenosti broj sudaca paran, sudac s najnižim položajem prema senioritetu u smislu članka 7. ovog Poslovnika ne sudjeluje u vijećanju, osim ako je riječ o sucu izvjestitelju. U tom slučaju u vijećanju ne sudjeluje onaj sudac koji mu neposredno prethodi u položaju prema senioritetu.

Članak 34.

Kvorum velikog vijeća

1. Ako u predmetu dodijeljenom velikom vijeću nije moguće postići kvorum predviđen člankom 17. stavkom 3. Statuta, predsjednik Suda određuje jednog ili više drugih sudaca, prema redoslijedu utvrđenom listom iz članka 27. stavka 4. ovog Poslovnika.

2. Ako je rasprava održana prije određivanja drugih sudaca, Sud ponovno saslušava izlaganja stranaka i mišljenje nezavisnog odvjetnika.

Članak 35.

Kvorum vijeća od pet sudaca i vijeća od tri suca

1. Ako u predmetu dodijeljenom vijeću od pet sudaca ili vijeću od tri suca nije moguće postići kvorum predviđen člankom 17. stavkom 2. Statuta, predsjednik Suda određuje jednog ili više ostalih sudaca, prema redoslijedu utvrđenom listom iz članka 28. stavka 2. odnosno 3. ovog Poslovnika. Ako spriječenog suca nije moguće zamijeniti sucem koji je član istog vijeća, predsjednik tog vijeća o tome odmah obavještava predsjednika Suda koji radi popunjavanja vijeća određuje drugog suca.

2. Članak 34. stavak 2. primjenjuje se, *mutatis mutandis*, na vijeća od pet sudaca i od tri suca.

Poglavlje 8.

PRAVILA O JEZIKU

Članak 36.

Jezik postupka

Jezici postupka su bugarski, češki, danski, engleski, estonski, finski, francuski, grčki, hrvatski, irski, latvijski, litavski, mađarski, malteški, nizozemski, njemački, poljski, portugalski, rumunjski, slovački, slovenski, španjolski, švedski i talijanski.

Članak 37.

Određivanje jezika postupka

1. U postupcima po izravnim tužbama tužitelj izabire jezik postupka uz sljedeće iznimke:

(a) kad je tuženik jedna od država članica, jezik postupka je službeni jezik te države; u slučaju kad država ima više službenih jezika, tužitelj može izabrati jedan od njih;

(b) na zajednički zahtjev stranaka može se dozvoliti potpuna ili djelomična upotreba nekog drugog jezika navedenog u članku 36.;

(c) na zahtjev jedne od stranaka, nakon što budu saslušani druga stranka i nezavisni odvjetnik, može se, iznimno od odredaba navedenih u točkama (a) i (b), dozvoliti potpuna ili djelomična upotreba nekog drugog jezika navedenog u članku 36. kao jezika postupka; takav zahtjev ne mogu podnijeti institucije Europske unije.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe predviđene prethodnim stavkom u točkama (b) i (c), kao i u članku 38. stavcima 4. i 5. ovog Poslovnika:

(a) u slučaju žalbe protiv odluke Općeg suda iz članaka 56. i 57. Statuta, jezik postupka je jezik odluke Općeg suda koja je predmet žalbe;

(b) kad Sud odluči da, u skladu sa člankom 62. stavkom 2. Statuta preispita odluku Općeg suda, jezik postupka je jezik odluke Općeg suda koja je predmet preispitivanja;

(c) u slučaju osporavanja troškova čiju je naknadu moguće tražiti, pobijanja presude zbog ogluhe, prigovora trećeg, kao i u slučajevima zahtjeva za tumačenje, za ponavljanje postupka ili za dopunu odluke, jezik postupka je jezik odluke na koju se zahtjevi ili osporavanja odnose.

3. U prethodnim postupcima jezik postupka je jezik suda koji je uputio zahtjev. Na uredno obrazloženi zahtjev jedne od stranaka glavnog postupka, nakon što budu saslušani druga stranka glavnog postupka i nezavisni odvjetnik, može se, za usmeni dio postupka, odobriti upotreba nekog drugog jezika iz članka 36. Ako zahtjev bude prihvaćen, takvo se odobrenje odnosi na sve zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta.

4. Odluku o gore navedenim zahtjevima može donijeti predsjednik; on donošenje odluke može prepustiti Sudu, a ukoliko namjerava prihvatiti zahtjev bez suglasnosti svih stranaka, tada donošenje odluke mora prepustiti Sudu.

Članak 38.

Upotreba jezika postupka

1. Jezik postupka se posebice upotrebljava u podnescima i izlaganjima stranaka, uključujući podnesene ili priložene dokazne elemente i dokumente, kao i u zapisnicima i odlukama Suda.

2. Uz svaki podneseni ili priloženi dokazni element i dokument sastavljen na jeziku koji nije jezik postupka mora se priložiti prijevod na jezik postupka.

3. Međutim, ako su dokazni elementi i dokumenti opsežni, mogu se podnijeti djelomični prijevodi istih. Sud može u svakom trenutku zatražiti potpuniji ili cjelovit prijevod, bilo po službenoj dužnosti ili na zahtjev jedne od stranaka.

4. Iznimno od prethodnih odredaba, države članice ovlaštene su upotrebljavati svoj službeni jezik kad sudjeluju u prethodnom postupku, kad interveniraju u postupak koji je u tijeku pred Sudom ili kad se obraćaju Sudu na temelju članka 259. UFEU-a. Ova se odredba odnosi kako na pisane dokumente tako i na usmene izjave. U svakom ovakvom slučaju, prijevod na jezik postupka osigurava tajnik.

5. Državama strankama Sporazuma o EGP-u, a koje nisu države članice, kao i Nadzornom tijelu EFTA-e može se odobriti upotreba jednog od jezika iz članka 36. koji nije jezik postupka kad sudjeluju u prethodnom postupku ili kad interveniraju u neki postupak koji je u tijeku pred Sudom. Ova se odredba odnosi kako na pisane dokumente tako i na usmene izjave. U svakom ovakvom slučaju prijevod na jezik postupka osigurava tajnik.

6. Državama nečlanicama koje sudjeluju u prethodnom postupku u skladu s člankom 23. stavkom 4. Statuta može se odobriti upotreba jednog od jezika iz članka 36. koji nije jezik postupka. Ova se odredba odnosi kako na pisane dokumente tako i na usmene izjave. U svakom ovakvom slučaju, prijevod na jezik postupka osigurava tajnik.

7. Kad svjedoci ili stručnjaci izjave da se ne mogu odgovarajuće izraziti na jednom od jezika iz članka 36., Sud im dopušta da daju svoje izjave na nekom drugom jeziku. Tajnik osigurava prijevod na jezik postupka.

8. Predsjednik i potpredsjednik Suda kao i predsjednici vijeća pri vođenju usmenog dijela postupka, suci i nezavisni odvjetnici kad postavljaju pitanja te nezavisni odvjetnici u svojim mišlje-

njima mogu upotrebljavati jedan od jezika iz članka 36. koji nije jezik postupka. Tajnik osigurava prijevod na jezik postupka.

Članak 39.

Dužnosti tajnika u pitanjima jezika

Tajnik, na zahtjev suca, nezavisnog odvjetnika ili stranke, osigurava da se sve rečeno ili napisano tijekom postupka pred Sudom prevede na jezike izabrane među jezicima navedenim u članku 36.

Članak 40.

Jezik sudskih izdanja

Sudska izdanja objavljuju se na jezicima iz članka 1. Uredbe Vijeća br. 1.

Članak 41.

Vjerodostojni tekstovi

Tekstovi sastavljeni na jeziku postupka ili, kad je to primjenjivo, na drugom jeziku odobrenom na temelju članaka 37. ili 38. ovog Poslovnika su vjerodostojni tekstovi.

Članak 42.

Jezična služba Suda

Sud uspostavlja jezičnu službu koju čine stručnjaci s odgovarajućim pravnim obrazovanjem i temeljitim znanjem više službenih jezika Europske unije.

GLAVA II.

ZAJEDNIČKE POSTUPOVNE ODREDBE

Poglavlje 1.

PRAVA I OBVEZE AGENATA, SAVJETNIKA I ODVJETNIKA

Članak 43.

Povlastice, imuniteti i olakšice

1. Agenti, savjetnici i odvjetnici koji se pojavljuju pred Sudom ili pred bilo kojom sudbenom vlašću od koje je Sud zatražio pravnu pomoć, uživaju imunitet u pogledu izgovorenih i napisanih riječi vezanih uz predmet ili stranke.

2. Agenti, savjetnici i odvjetnici također uživaju sljedeće povlastice i olakšice:

(a) svi papiri i dokumenti vezani uz postupak izuzeti su od pretrage i oduzimanja. U slučaju spora, carinski službenici ili policija mogu zapečatiti predmetne papire i dokumente i uputiti ih bez odgađanja Sudu kako bi prošli provjeru u prisutnosti tajnika i zainteresirane osobe;

(b) agenti, savjetnici i odvjetnici uživaju slobodu kretanja u mjeri nužnoj za ispunjenje njihovih zadataka.

Članak 44.**Status zastupnika stranaka**

1. Da bi imale pravo na povlastice, imunitete i olakšice spomenute u prethodnom članku, sljedeće osobe moraju podnijeti dokaz o svom statusu kako slijedi:

- (a) agenti, službenim dokumentom koji je izdala stranka koju zastupaju, koja primjerak istog odmah dostavlja tajniku;
- (b) odvjetnici, dokumentom kojim se potvrđuje da su ovlašteni za zastupanje pred sudovima države članice ili druge države koja je stranka Sporazuma o EGP-u i, kad je stranka koju zastupaju pravna osoba privatnog prava, punomoći koju je izdala ta osoba;
- (c) savjetnici, punomoći koju je izdala stranka kojoj pomažu.

2. Ako je potrebno, tajnik im izdaje iskaznicu. Njena je valjanost ograničena na određeni rok; može se produljiti ili skratiti ovisno o trajanju postupka.

Članak 45.**Ukidanje imuniteta**

1. Povlastice, imuniteti i olakšice predviđene člankom 43. ovog Poslovnika dodjeljuju se isključivo u interesu postupka.
2. Sud može ukinuti imunitet ako smatra da to nije u suprotnosti s interesom postupka.

Članak 46.**Isključenje iz postupka**

1. Ako Sud smatra da je ponašanje agenta, savjetnika ili odvjetnika pred Sudom nespojivo s dostojanstvom Suda ili zahtjevima dobrog sudovanja, ili ako se agent, savjetnik ili odvjetnik služi pravima koje ima na temelju svoje funkcije u svrhu različitu od one zbog koje su mu takva prava priznata, on o tome obavještava osobu o kojoj je riječ. Ako Sud o tome obavijesti nadležna tijela kojima ta osoba odgovara, primjerak obavijesti naslovljene na ta tijela upućuje se i toj osobi.
2. Iz istih razloga Sud u svakom trenutku, nakon što sasluša osobu o kojoj je riječ i nezavisnog odvjetnika, može obrazloženim rješenjem isključiti iz postupka agenta, savjetnika ili odvjetnika. Takvo rješenje je odmah izvršno.
3. Kad je agent, savjetnik ili odvjetnik isključen iz postupka, s postupkom se zastaje do isteka roka koji određuje predsjednik Suda kako bi se omogućilo stranci da odredi drugog agenta, savjetnika ili odvjetnika.

4. Odluke donesene na temelju ovog članka mogu se opozvati.

Članak 47.**Sveučilišni profesori i stranke glavnog postupka**

1. Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na sveučilišne profesore koji imaju pravo zastupanja pred sudom u skladu s člankom 19. Statuta.

2. Odredbe ovog poglavlja također se primjenjuju, u okviru prethodnog postupka, na stranke glavnog postupka kad su one, na temelju primjenjivih nacionalnih postupovnih pravila, ovlaštene same se zastupati pred sudom bez angažiranja odvjetnika kao i na druge osobe koje su ih, na temelju tih pravila, ovlaštene zastupati.

Poglavlje 2.**DOSTAVA****Članak 48.****Načini dostave**

1. Izvršenje dostave predviđene ovim Poslovníkom na adresu koju je adresat izabrao za dostavu osigurava tajnik, slanjem primjerka akta koji se ima dostaviti preporučenom pošiljkom uz povratnicu ili osobnom dostavom primjerka tog akta uz potvrdu o primitku. Primjerke izvornika koji se trebaju dostaviti priprema i ovjerava tajnik, osim ako ih ne podnose same stranke u skladu s člankom 57. stavkom 2. ovog Poslovnika.

2. Ako je adresat pristao da mu se dostava obavlja telefaksom ili kojim drugim tehničkim sredstvom komunikacije, svi postupovni akti, uključujući presude i rješenja Suda, mogu mu se dostaviti upućivanjem primjerka dokumenta na taj način.

3. Ako iz tehničkih razloga ili zbog prirode ili duljine akata takvo upućivanje nije moguće, akt se dostavlja, ako adresat nije izabrao adresu za dostavu, na njegovu adresu na jedan od načina predviđenih stavkom 1. Adresata se o tome obavještava telefaksom ili drugim tehničkim sredstvom komunikacije. U takvom se slučaju smatra da je preporučena pošiljka uručena adresatu deseti dan od predaje preporučene pošiljke poštanskom uredu u mjestu sjedišta Suda, osim ako se na temelju povratnice ne pokaže da je pošiljka primljena na koji drugi dan ili ako adresat ne obavijesti tajnika, u roku od tri tjedna od kad je obaviješten telefaksom ili drugim tehničkim sredstvom komunikacije, da nije primio dokument koji mu je trebao biti dostavljen.

4. Sud odlukom može odrediti uvjete pod kojima postupovni akt može biti dostavljen elektroničkim putem. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Poglavlje 3.

ROKOVI

Članak 49.

Računanje rokova

1. Postupovni rokovi predviđeni Ugovorima, Statutom i ovim Poslovnikom računaju se na sljedeći način:

- (a) ako rok izražen u danima, tjednima, mjesecima ili godinama počinje teći od trenutka kad je neki događaj nastupio ili je poduzeta neka radnja, dan kad je nastupio takav događaj ili je poduzeta takva radnja ne računa se u rok;
- (b) rok izražen u tjednima, mjesecima ili godinama završava istekom dana koji, u zadnjem tjednu, zadnjem mjesecu ili zadnjoj godini, nosi jednak naziv ili jednak broj kao i dan kad je nastupio događaj ili je poduzeta radnja od koje se računa početak roka. Ako se, kod roka izraženog u mjesecima ili godinama, dan kada bi rok trebao isteći ne pojavljuje u zadnjem mjesecu, rok završava istekom posljednjeg dana tog mjeseca.
- (c) kad je rok izražen u mjesecima i danima, prvo se računa cijeli mjesec, a potom dani.
- (d) rokovi uključuju subote, nedjelje i službene blagdane iz članka 24. stavka 6. ovog Poslovnika.
- (e) rokovi ne prestaju teći za vrijeme sudskih praznika.

2. Ako kraj roka pada u subotu, nedjelju ili na službeni blagdan, rok se produljuje do isteka prvog sljedećeg radnog dana.

Članak 50.

Tužba protiv akta institucije

Kada rok za podnošenje tužbe protiv akta neke od institucija počinje teći od trenutka objave tog akta, rok se računa, u smislu članka 49. stavka 1. točke (a), od isteka četrnaestog dana nakon dana objave akta u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 51.

Produljenje roka zbog udaljenosti

Postupovni se rokovi produljuju zbog udaljenosti za deset dana.

Članak 52.

Određivanje i produljenje rokova

1. Rokovi koje na temelju ovog Poslovnika određuje Sud mogu se produljiti.

2. Predsjednik Suda i predsjednici vijeća mogu na tajnika prenijeti ovlast određivanja ili produljenja nekih rokova, koju imaju na temelju ovog Poslovnika.

Poglavlje 4.

RAZLIČITI NAČINI POSTUPANJA S PREDMETIMA

Članak 53.

Načini postupanja s predmetima

- 1. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe predviđene Statutom ili ovim Poslovnikom, postupak pred Sudom sastoji se od pisanog i usmenog dijela.
- 2. Kad je Sud očito nenadležan za odlučivanje u nekom predmetu ili kad su zahtjev ili pravno sredstvo očito nedopušteni, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u svakom trenutku odlučiti obrazloženim rješenjem, bez poduzimanja daljnjih koraka u postupku.
- 3. Predsjednik može, u posebnim okolnostima, odlučiti određenom predmetu dati prednost pri odlučivanju.
- 4. O predmetu se može odlučivati u ubrzanom postupku u skladu s uvjetima predviđenim ovim Poslovnikom.
- 5. O zahtjevu za prethodnu odluku može se odlučivati u hitnom postupku u skladu s uvjetima predviđenim ovim Poslovnikom.

Članak 54.

Spajanje predmetâ

- 1. Više predmeta iste prirode i istog predmeta odlučivanja mogu se, u svakom trenutku, zbog svoje povezanosti spojiti, u svrhu usmenog ili pisanog dijela postupka ili u svrhu donošenja odluke kojom se završava postupak.
- 2. O spajanju odlučuje predsjednik, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika ako su predmeti već bili dodijeljeni te – osim kad je riječ o prethodnom postupku – nakon što sasluša i stranke. Predsjednik tu odluku može prepustiti Sudu.
- 3. Spojene se predmete može ponovo razdvojiti u skladu sa stavkom 2.

Članak 55.

Prekid postupka

- 1. Postupak se može prekinuti:
 - (a) u slučajevima predviđenim u članku 54. stavku 3. Statuta, rješenjem Suda, donesenim nakon što je saslušan nezavisni odvjetnik;

(b) u bilo kojem drugom slučaju, odlukom predsjednika donesenom nakon što su saslušani sudac izvjestitelj i nezavisni odvjetnik te – osim kad je riječ o prethodnom postupku – stranke.

2. Postupak se nastavlja na temelju rješenja ili odluke, donesenih po istom postupku.

3. Rješenja ili odluke predviđeni prethodnim stavcima dostavljaju se strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

4. Prekid postupka nastupa na dan naznačen u rješenju ili odluci o prekidu ili, u nedostatku takve naznake, na dan donošenja takvog rješenja ili odluke.

5. Za trajanja prekida za stranke ili zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta ne teku postupovni rokovi.

6. Kad rješenje ili odluka o prekidu ne predviđa trajanje prekida, prekid prestaje na dan naznačen u rješenju ili odluci o nastavku postupka ili, u nedostatku takve naznake, na dan donošenja takvog rješenja ili odluke.

7. Počevši od dana nastavka prekinutog postupka, prekinuti postupovni rokovi zamjenjuju se novim rokovima, koji počinju teći od dana nastavka postupka.

Članak 56.

Odgoda odlučivanja o predmetu

U posebnim okolnostima, nakon što saslušaju suca izvjestitelja, nezavisnog odvjetnika i stranke, predsjednik može, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, odgoditi odlučivanje u nekom predmetu za neki kasniji dan.

Poglavlje 5.

PISANI DIO POSTUPKA

Članak 57.

Podnošenje postupovnih akata

1. Izvornik svakog postupovnog akta mora vlastoručno potpisati agent ili odvjetnik koji zastupa stranku ili, kad je riječ o očitovanjima danim u okviru prethodnog postupka, stranka glavnog postupka ili njezin zastupnik kad nacionalna postupovna pravila koja se primjenjuju na taj spor to dopuštaju.

2. Taj akt, kao i svi prilozi koji su u njemu navedeni, predaje se zajedno s pet primjeraka za Sud i, u postupcima koji nisu prethodni postupak, s primjerkom za svaku stranku postupka. Primjerke ovjerava stranka koja ih podnosi.

3. Institucije predaju, u rokovima koje odredi Sud, i prijevode svih postupovnih akata na druge jezike predviđene u članku 1. Uredbe Vijeća br. 1. Primjenjuju se odredbe prethodnog stavka.

4. Svakom postupovnom aktu prilaže se spis koji sadrži dokazne elemente i dokumente na koje se postupovni akt poziva, zajedno s njihovim popisom.

5. Ako su zbog opsežnosti dokaznih elemenata ili dokumenata aktu priloženi samo izvaci, cjelovit dokazni element ili dokument ili njegova cjelovita preslika podnosi se tajništvu.

6. Na svakom postupovnom aktu navodi se datum. U svrhu računanja postupovnih rokova, uzima se u obzir jedino dan i sat podnošenja izvornika tajništvu.

7. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 1. do 6., dan i sat kad je u tajništvu zaprimljen primjerak potpisanog izvornika postupovnog akta, uključujući i popis dokaznih elemenata i dokumenata iz stavka 4., putem telefaksa ili drugog tehničkog sredstva komunikacije kojim raspolaže Sud, uzimaju se u obzir u svrhu računanja postupovnih rokova pod uvjetom da je potpisani izvornik akta, s prilogima i primjercima iz stavka 2., podnesen tajništvu najkasnije deset dana kasnije.

8. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 3. do 6., Sud odlukom može odrediti uvjete pod kojima se postupovni akt upućen tajništvu elektroničkim putem smatra njegovim izvornikom. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 58.

Duljina postupovnih akata

Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe predviđene ovim Poslovníkom, Sud odlukom može odrediti najveću dopuštenu duljinu podnesaka ili očitovanja koji mu se podnose. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Poglavlje 6.

PRETHODNI IZVJEŠTAJ I DODJELA PREDMETÂ SASTAVIMA SUDA

Članak 59.

Prethodni izvještaj

1. Nakon zatvaranja pisanog dijela postupka, predsjednik određuje dan kad sudac izvjestitelj općoj sjednici Suda podnosi prethodni izvještaj.

2. Prethodni izvještaj sadrži prijedloge o tome treba li poduzimati posebne mjere upravljanja postupkom, izvođenja dokaza ili, ako je potrebno, zahtijevati od suda koji je uputio zahtjev dodatna pojašnjenja, kao i prijedloge o sastavu kojem je

potrebno dodijeliti predmet. Također sadrži prijedlog suca izvjestitelja da se o predmetu odluči bez održavanja rasprave ili, na temelju članka 20. stavka 5. Statuta, bez mišljenja nezavisnog odvjetnika.

3. Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučuje o prijedlozima suca izvjestitelja.

Članak 60.

Upućivanje predmetâ sastavima suda

1. Sud sve predmete koji su mu dani na odlučivanje upućuje vijećima od pet sudaca ili vijećima od tri suca osim ako složenost ili važnost predmeta ili posebne okolnosti ne zahtijevaju da se predmet uputi velikom vijeću, te osim ako država članica ili institucija Europske unije koja sudjeluje u postupku ne zahtijeva, u skladu s člankom 16. stavkom 3. Statuta, da se predmet dodijeli velikom vijeću.

2. Sud odlučuje u punom sastavu kad mu je predmet dan na odlučivanje na temelju članka 16. stavka 4. Statuta. Sud može uputiti predmet punom sastavu Suda kad, u skladu s člankom 16. stavkom 5. Statuta, zaključi da je predmet od iznimne važnosti.

3. Sastav kojem je upućen predmet može, u bilo kojem stadiju postupka, tražiti od Suda da predmet uputi brojnijem sastavu.

4. Kad se usmeni dio postupka otvara bez izvođenja dokaza, predsjednik sastava koji odlučuje u predmetu određuje dan njegova otvaranja.

Poglavlje 7.

MJERE UPRAVLJANJA POSTUPKOM I IZVOĐENJA DOKAZÂ

Odjeljak 1. Mjere upravljanja postupkom

Članak 61.

Mjere upravljanja koje određuje Sud

1. Pored mjera koje može odrediti na temelju članka 24. Statuta, Sud može pozvati stranke ili zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta da odgovore na određena pitanja pisanim putem u roku koji odredi Sud, ili na raspravi. Pisani se odgovori proslijeđuju drugim strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

2. Kad se održava rasprava, Sud, u mjeri u kojoj je to moguće, poziva sudionike te rasprave da usredotoče svoja izlaganja na jedno ili više određenih pitanja.

Članak 62.

Mjere upravljanja koje određuje sudac izvjestitelj ili nezavisni odvjetnik

1. Sudac izvjestitelj ili nezavisni odvjetnik mogu zahtijevati od stranaka ili od zainteresiranih osoba iz članka 23. Statuta da podnesu, u zadanim rokovima, sve podatke koji se tiču činjenica, sve dokumente ili druge pojedinosti koje smatraju relevantnima. Zaprimljeni odgovori i dokumenti proslijeđuju se drugim strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

2. Sudac izvjestitelj ili nezavisni odvjetnik također mogu postaviti pitanja na koja mogu odgovoriti na raspravi.

Odjeljak 2. Mjere izvođenja dokazâ

Članak 63.

Odluka o mjerama izvođenja dokazâ

1. Sud na općoj sjednici odlučuje je li mjera izvođenja dokazâ potrebna.

2. Ako je predmet već dodijeljen nekom sastavu, on donosi odluku.

Članak 64.

Određivanje mjera izvođenja dokazâ

1. Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, određuje prikladne mjere, rješenjem u kojem također naznačuje činjenice koje su predmet dokazivanja.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe članaka 24. i 25. Statuta, mjere izvođenja dokazâ mogu biti:

- (a) osobna nazočnost stranaka;
- (b) zahtjev za podacima i podnošenje dokumenata;
- (c) saslušanje svjedoka;
- (d) vještačenje;
- (e) očevid.

3. Mogu se podnositi dokazi o protivnom i dopunjavati postojeći dokazni prijedlozi.

Članak 65.

Sudjelovanje u mjerama izvođenja dokazâ

1. Ako sastav suda sam ne izvede dokaze, na to ovlašćuje suca izvjestitelja.

2. Nezavisni odvjetnik sudjeluje u mjerama izvođenja dokazâ.
3. Stranke mogu prisustvovati mjerama izvođenja dokazâ.

Članak 66.

Dokaz saslušanjem svjedoka

1. Sud određuje provjeru određenih činjenica saslušanjem svjedoka, bilo po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranaka, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.
2. U zahtjevu stranke za saslušanje svjedoka precizno se navode činjenice o kojima svjedoka treba saslušati i razlozi zbog kojih ga treba saslušati.
3. Sud o zahtjevu iz prethodnog stavka odlučuje obrazloženim rješenjem. Ako prihvati zahtjev, rješenjem navodi činjenice koje se dokazuju i naznačuje svjedoke koje treba saslušati radi dokazivanja svake od navedenih činjenica.
4. Svjedoke poziva Sud, po potrebi nakon polaganja predujma iz članka 73. stavka 1. ovog Poslovnika.

Članak 67.

Saslušanje svjedokâ

1. Nakon provjere identiteta svjedoka predsjednik ih upozorava da moraju potvrditi istinitost svojih iskaza na način predviđen ovim Poslovnikom.
2. Svjedoke sasluša Sud, uz pozivanje stranaka. Nakon davanja iskaza predsjednik može, na zahtjev jedne od stranaka ili po službenoj dužnosti, postavljati pitanja svjedocima.
3. Istu ovlast ima svaki sudac i nezavisni odvjetnik.
4. Pod nadzorom predsjednika, pitanja svjedocima mogu postavljati zastupnici stranaka.

Članak 68.

Prisega svjedokâ

1. Nakon davanja iskaza svjedok polaže sljedeću prisegu:

„Prisežem da sam govorio istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.“
2. Sud može, nakon što sasluša stranke, osloboditi svjedoka polaganja prisege.

Članak 69.

Novčane kazne

1. Uredno pozvani svjedoci dužni su se odazvati pozivu i prisustvovati raspravi.
2. Ako se, bez opravdanog razloga, uredno pozvani svjedok ne pojavi pred Sudom, Sud ga može kazniti novčanom kaznom

u najvišem iznosu od 5.000 eura i odrediti novi poziv svjedoku o njegovu trošku.

3. Istom kaznom može se kazniti svjedok koji, bez opravdanog razloga, odbije svjedočiti ili položiti prisegu.

Članak 70.

Vještačenje

1. Sud može odrediti vještačenje. Rješenjem kojim se imenuje stručnjak utvrđuje se njegova zadaća i određuje rok za podnošenje njegova izvještaja.
2. Nakon podnošenja izvještaja i njegove dostave strankama Sud može odrediti da se stručnjaka sasluša, uz pozivanje stranaka. Sud može postavljati pitanja stručnjaku na zahtjev jedne od stranaka ili po službenoj dužnosti.
3. Istu ovlast ima svaki sudac i nezavisni odvjetnik.
4. Pod nadzorom predsjednika, pitanja stručnjaku mogu postavljati zastupnici stranaka.

Članak 71.

Prisega stručnjaka

1. Nakon podnošenja izvještaja stručnjak polaže sljedeću prisegu:

„Prisežem da sam svoju zadaću izvršio savjesno i nepristrano.“
2. Sud može, nakon što sasluša stranke, osloboditi stručnjaka polaganja prisege.

Članak 72.

Izuzeće svjedoka ili stručnjaka

1. Ako jedna od stranaka zatraži izuzeće svjedoka ili stručnjaka zbog nesposobnosti ili neprikladnosti ili nekog drugog razloga, ili ako svjedok ili stručnjak odbije dati iskaz ili položiti prisegu, o tome odlučuje Sud.
2. Izuzeće svjedoka ili stručnjaka potrebno je zatražiti u roku od dva tjedna od dostave rješenja kojim se poziva svjedok ili imenuje stručnjak, aktom u kojem se navode razlozi za izuzeće i dokazni prijedlozi.

Članak 73.

Troškovi svjedokâ i stručnjakâ

1. Kad odredi saslušanje svjedoka ili vještačenje, Sud može tražiti od stranaka ili jedne od njih da položi predujam dostatan za naknadu troškova svjedoka ili stručnjaka.

2. Svjedoci i stručnjaci imaju pravo na naknadu troškova puta i boravka. Predujam tih troškova može im se isplatiti iz blagajne Suda.

3. Svjedoci imaju pravo na naknadu izgubljene zarade, a stručnjaci na nagradu za svoj rad. Ti iznosi isplaćuju se svjedocima i stručnjacima iz blagajne Suda nakon izvršenja njihovih dužnosti odnosno zadatka.

Članak 74.

Zapisnik s ročišta za izvođenje dokazâ

1. Tajnik sastavlja zapisnik sa svakog ročišta za izvođenje dokaza. Zapisnik potpisuju predsjednik i tajnik. Zapisnik je javna isprava.

2. Kad je riječ o saslušanju svjedoka ili stručnjaka, zapisnik potpisuje predsjednik ili sudac izvjestitelj koji je bio ovlašten obaviti saslušanje te tajnik. Prije tog potpisivanja, svjedoku ili stručnjaku mora se omogućiti da provjere sadržaj zapisnika i da ga potpišu.

3. Zapisnik se dostavlja strankama.

Članak 75.

Otvaranje usmenog dijela postupka po završetku izvođenja dokazâ

1. Predsjednik određuje dan otvaranja usmenog dijela postupka po provedbi mjera izvođenja dokazâ, osim ako Sud ne odluči odrediti rok u kojem stranke mogu podnijeti pisana očitovanja.

2. Ako je određen rok u kojem stranke mogu podnijeti pisana očitovanja, predsjednik određuje dan otvaranja usmenog dijela postupka po isteku tog roka.

Poglavlje 8.

USMENI DIO POSTUPKA

Članak 76.

Rasprava

1. Obrazloženi zahtjevi za raspravu podnose se u roku od tri tjedna od dostave strankama ili drugim zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta obavijesti o zatvaranju pisanog dijela postupka. Predsjednik može produljiti taj rok.

2. Na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika Sud može odlučiti ne održati raspravu ako procijeni, na temelju podnesaka i očitovanja podnesenih tijekom pisanog dijela postupka, da raspolaze dovoljnim informacijama za donošenje odluke.

3. Prethodni stavak ne primjenjuje se u slučaju kad je zainteresirana osoba iz članka 23. Statuta, koja nije sudjelovala u pisanom dijelu postupka, podnijela obrazloženi zahtjev za raspravu.

Članak 77.

Zajednička rasprava

Ako sličnosti između više predmeta iste prirode to dopuštaju, Sud može odlučiti provesti zajedničku raspravu u tim predmetima.

Članak 78.

Upravljanje raspravom

Raspravu otvara i njome upravlja predsjednik, koji također brine o održavanju reda.

Članak 79.

Isključenje javnosti

1. Iz ozbiljnih razloga, osobito onih povezanih sa sigurnošću država članica ili sa zaštitom maloljetnika, Sud može isključiti javnost.

2. Odluka o isključenju javnosti podrazumijeva i zabranu objavljivanja sadržaja rasprave.

Članak 80.

Pitanja

Članovi sastava suda kao i nezavisni odvjetnik mogu, tijekom rasprave, postavljati pitanja agentima, savjetnicima ili odvjetnicima stranaka i, u okolnostima predviđenim člankom 47. stavkom 2. ovog Poslovnika, strankama glavnog postupka ili njihovim zastupnicima.

Članak 81.

Zaključenje rasprave

Nakon što stranke ili zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta iznesu svoja izlaganja predsjednik proglašava zaključenje rasprave.

Članak 82.

Iznošenje mišljenja nezavisnog odvjetnika

1. Kad se održava rasprava, mišljenje nezavisnog odvjetnika iznosi se po njenom zaključenju.

2. Predsjednik proglašava zatvaranje usmenog dijela postupka nakon iznošenja mišljenja nezavisnog odvjetnika.

Članak 83.

Otvaranje ili ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti otvaranje ili ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, po zatvaranju ovog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda, ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

Članak 84.**Zapisnik s rasprave**

1. Tajnik sastavlja zapisnik sa svake rasprave. Zapisnik potpisuju predsjednik i tajnik. Zapisnik je javna isprava.

2. Stranke i zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta mogu u tajništvu izvršiti uvid u zapisnike i dobiti primjerke istih.

Članak 85.**Snimanje rasprave**

Predsjednik može, na temelju uredno obrazloženog zahtjeva, odobriti stranci ili zainteresiranoj osobi iz članka 23. Statuta koja je sudjelovala u pisanom ili usmenom dijelu postupka da u prostorijama Suda posluša zvučni zapis rasprave na jeziku kojim se tijekom rasprave služio govornik.

Poglavlje 9.**PRESUDE I RJEŠENJA****Članak 86.****Dan objave presude**

Stranke i zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta obavještava se o danu objave presude.

Članak 87.**Sadržaj presude**

Presuda sadrži:

- (a) naznaku da ju je donio Sud,
- (b) naznaku sastava suda,
- (c) dan objave,
- (d) imena predsjednika i sudaca koji su sudjelovali u vijećanju, uz naznaku suca izvjestitelja,
- (e) ime nezavisnog odvjetnika,
- (f) ime tajnika,
- (g) naznaku stranaka ili zainteresiranih osoba predviđenih člankom 23. Statuta koje su sudjelovale u postupku,
- (h) imena njihovih zastupnika,
- (i) zahtjeve stranaka, kad je riječ o izravnim tužbama ili o žalbama,
- (j) dan rasprave, kad je to primjenjivo,
- (k) zabilješku da je saslušan nezavisni odvjetnik i, kad je to primjenjivo, datum njegovog mišljenja,

(l) sažeti prikaz činjeničnog stanja,

(m) obrazloženje,

(n) izreku presude, uključujući odluku o troškovima, kad je to primjenjivo.

Članak 88.**Objava i dostava presude**

1. Objava presude je javna.

2. Na izvornik presude, koji potpisuju predsjednik, suci koji su sudjelovali u vijećanju i tajnik, stavlja se žig te se isti pohranjuje u tajništvu; ovjereni primjerci presude dostavljaju se svakoj stranci i, kad je primjenjivo, sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta i Općem sudu.

Članak 89.**Sadržaj rješenja**

1. Rješenje sadrži:

- (a) naznaku da ga je donio Sud,
- (b) naznaku sastava suda,
- (c) dan donošenja,
- (d) naznaku pravnog temelja rješenja,
- (e) imena predsjednika i, kad je to primjenjivo, sudaca koji su sudjelovali u vijećanju, uz naznaku suca izvjestitelja,
- (f) ime nezavisnog odvjetnika,
- (g) ime tajnika,
- (h) naznaku stranaka ili stranaka glavnog postupka,
- (i) imena njihovih zastupnika,
- (j) zabilješku da je saslušan nezavisni odvjetnik,
- (k) izreku, uključujući odluku o troškovima, kad je to primjenjivo.

2. Kad ovaj Poslovnik predviđa da rješenje mora biti obrazloženo, ono također sadrži:

- (a) zahtjeve stranaka, kad je riječ o izravnim tužbama i o žalbama,
- (b) sažeti prikaz činjeničnog stanja,
- (c) obrazloženje.

Članak 90.**Potpis i dostava rješenja**

Na izvornik rješenja, koji potpisuju predsjednik i tajnik, stavlja se žig te se isti pohranjuje u tajništvo; ovjereni primjerci rješenja dostavljaju se svakoj stranci i, kad je to primjenjivo, sudu koji je uputio zahtjev, zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta i Općem sudu.

Članak 91.**Obvezujući učinak presuda i rješenja**

1. Presuda ima obvezujući učinak od dana njene objave.
2. Rješenje ima obvezujući učinak od dana njegove dostave.

Članak 92.**Objava u Službenom listu Europske unije**

Obavijest koja sadrži dan i izreku presuda i rješenja Suda kojima se završava postupak objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

GLAVA III.**PRETHODNI POSTUPAK****Poglavlje 1.****OPĆE ODREDBE****Članak 93.****Područje primjene**

Odredbama ove glave uređuje se postupak:

- (a) u slučajevima iz članka 23. Statuta,
- (b) o zahtjevima koji se mogu podnijeti u skladu sa sporazumima kojih su Unija ili države članice stranke.

Članak 94.**Sadržaj zahtjeva za prethodnu odluku**

Osim teksta prethodnih pitanja postavljenih Sudu zahtjev za prethodnu odluku sadrži:

- (a) sažeti prikaz predmeta spora i relevantne činjenice kako ih je utvrdio sud koji je uputio zahtjev ili barem prikaz činjeničnih okolnosti na kojima se temelje pitanja;
- (b) sadržaj nacionalnih odredaba koje se mogu primijeniti u predmetu i, po potrebi, relevantnu nacionalnu sudsku praksu;
- (c) prikaz razloga koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju ili valjanosti određenih odredaba prava Unije, kao i pojašnjenje veze koja po mišljenju tog suda postoji između tih odredaba i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku.

Članak 95.**Zaštita identiteta**

1. Kad je sud koji je uputio zahtjev odredio zaštitu identiteta, Sud poštuje takvu zaštitu u postupku koji se pred njim vodi.
2. Sud također može, na zahtjev suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, na temelju uredno obrazloženog zahtjeva jedne od stranaka glavnog postupka ili po službenoj dužnosti, ako smatra potrebnim, zaštititi tajnost identiteta jedne ili više osoba ili drugih subjekata kojih se postupak tiče.

Članak 96.**Sudjelovanje u prethodnom postupku**

1. U skladu s člankom 23. Statuta, ovlast podnošenja očitovanja Sudu imaju:
 - (a) stranke glavnog postupka,
 - (b) države članice,
 - (c) Europska komisija,
 - (d) institucija koja je donijela akt čija je valjanost ili tumačenje sporno,
 - (e) države koje su stranke Sporazuma o EGP-u, a nisu države članice, i u tom Sporazumu navedeno Nadzorno tijelo EFTA-e, kad se prethodno pitanje postavljeno Sudu odnosi na jedno od područja primjene tog sporazuma,
 - (f) države nečlanice, stranke sporazuma koji se tiče određenog područja, a koji je sklopilo Vijeće, kad taj sporazum to predviđa i kad je sud neke države članice podnio Sudu prethodno pitanje koje se tiče područja primjene tog sporazuma.

2. Nesudjelovanje u pisanom dijelu postupka nije zapreka za sudjelovanje u usmenom dijelu postupka.

Članak 97.**Stranke glavnog postupka**

1. Stranke glavnog postupka su one koje kao takve odredi sud koji je uputio zahtjev u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima.
2. Kad taj sud obavijesti Sud da je u glavnom postupku dopušteno sudjelovanje novoj stranci, a postupak pred Sudom je već u tijeku, stranka o kojoj je riječ prihvaća postupak u stanju u kojem se isti nalazi u trenutku te obavijesti. Taj stranci se dostavljaju svi postupovni akti koji su već dostavljeni zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

3. Glede zastupanja i nazočnosti stranaka glavnog postupka, Sud uzima u obzir postupovna pravila koja obvezuju sud koji je uputio zahtjev. Ukoliko postoji sumnja o tome može li neka osoba na temelju nacionalnog prava zastupati stranku glavnog postupka, Sud se može informirati o primjenjivim postupovnim pravilima kod suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku.

Članak 98.

Prijevod i dostava zahtjeva za prethodnu odluku

1. Zahtjevi za prethodnu odluku predviđeni ovom glavom dostavljaju se državama članicama u izvornoj verziji, uz prijevod na službeni jezik države kojoj se dostavljaju. Ako je to potrebno zbog duljine zahtjeva, taj prijevod zamjenjuje se prijevodom sažetka zahtjeva na službeni jezik države kojoj se dostavlja te toj državi služi kao temelj za zauzimanje stajališta. Sažetak sadrži cjeloviti tekst jednog ili više pitanja upućenih na prethodnu odluku. U mjeri u kojoj je to izneseno u zahtjevu za prethodnu odluku, taj sažetak posebice sadrži predmet spora u glavnom postupku, bitne argumente stranaka tog postupka, kratak pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku, kao i sudske praksu i odredbe nacionalnog prava i prava Unije na koje se poziva.

2. U slučajevima predviđenim člankom 23. stavkom 3. Statuta, zahtjevi za prethodnu odluku dostavljaju se državama koje su stranke Sporazuma o EGP-u, a nisu države članice, i u tom Sporazumu navedenom Nadzornom tijelu EFTA-e u izvornoj verziji, uz prijevod zahtjeva ili – ovisno o slučaju – sažetka, na jedan od jezika iz članka 36. koji odabere adresat.

3. Kad neka država nečlanica ima pravo sudjelovanja u prethodnom postupku na temelju članka 23. stavka 4. Statuta, zahtjev za prethodnu odluku dostavlja joj se u izvornoj verziji, uz prijevod zahtjeva ili – ovisno o slučaju – sažetka, na jedan od jezika iz članka 36. koji odabere država nečlanica o kojoj je riječ.

Članak 99.

Odgovor obrazloženim rješenjem

Kad je pitanje postavljeno u prethodnom postupku jednako pitanju o kojem je Sud već odlučivao, kad se odgovor na takvo pitanje može jasno izvesti iz sudske prakse, ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može, u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučiti obrazloženim rješenjem.

Članak 100.

Okolnosti pod kojima postoji nadležnost Suda

1. Sud ostaje nadležan odlučiti o zahtjevu za prethodnu odluku tako dugo dok sud koji je uputio zahtjev ne povuče

taj zahtjev. Povlačenje zahtjeva može se uzeti u obzir do dostave obavijesti o danu objave presude zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

2. Sud može u svakom trenutku utvrditi da više nisu ispunjeni uvjeti za njegovu nadležnost.

Članak 101.

Zahtjev za pojašnjenje

1. Ne dovodeći u pitanje mjere upravljanja postupkom i izvođenja dokaza predviđene ovim Poslovníkom, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, zatražiti od suda koji je uputio zahtjev da u određenom roku da pojašnjenja.

2. Odgovor suda koji je uputio zahtjev dostavlja se zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

Članak 102.

Troškovi prethodnog postupka

Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku odlučuje o troškovima nastalim u prethodnom postupku.

Članak 103.

Ispravci presuda i rješenja

1. Sud može pogreške u pisanju ili računanju ili očite netočnosti u presudama i rješenjima ispraviti po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta, pod uvjetom da je takav zahtjev podnesen u roku od dva tjedna od dana objave presude ili dostave rješenja.

2. Sud odlučuje nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

3. Izvornik rješenja o ispravku prilaže se izvorniku ispravljene odluke. Na margini izvornika ispravljene odluke stavlja se zabilješka o tom rješenju.

Članak 104.

Tumačenje prethodnih odluka

1. Članak 158. ovog Poslovníka, koji se odnosi na tumačenje presuda i rješenja, ne primjenjuje se na odluke donesene na temelju zahtjeva za prethodnu odluku.

2. Nacionalni sudovi procjenjuju je li im prethodnom odlukom dovoljno razjašnjeno postavljeno pitanje ili smatraju potrebnim ponovno podnijeti Sudu zahtjev za prethodnu odluku.

Poglavlje 2.

UBRZANI PRETHODNI POSTUPAK

Članak 105.

Ubrzani postupak

1. Na zahtjev suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku ili, iznimno, po službenoj dužnosti, predsjednik Suda može, kad priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima, nakon što sasluša sucu izvijestitelja i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da se o tom zahtjevu, iznimno od odredaba ovog Poslovnika, odluči u ubrzanom postupku.

2. U tom slučaju predsjednik odmah određuje dan rasprave koji se zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta priopćava istodobno s dostavom zahtjeva za prethodnu odluku.

3. Zainteresirane osobe iz prethodnog stavka mogu u roku koji odredi predsjednik, a koji ne može biti kraći od 15 dana, podnijeti podneske ili pisana očitovanja. Predsjednik može pozvati te zainteresirane osobe da svoje podneske ili pisana očitovanja ograniče na bitna pravna pitanja koja su postavljena u zahtjevu za prethodnu odluku.

4. Podnesci ili pisana očitovanja, ako ih bude, priopćavaju se prije rasprave svim zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta.

5. Sud odlučuje nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

Članak 106.

Upućivanje postupovnih akata

1. Smatra se da su postupovni akti iz prethodnog članka podneseni upućivanjem tajništvu telefaksom ili drugim tehničkim sredstvom komunikacije kojim Sud raspolaže jednog primjerka potpisanog izvornika i dokaznih elemenata i dokumenata na koje se poziva, zajedno s popisom iz članka 57. stavka 4. Izvornik akta i gore spomenuti dokazni elementi i dokumenti upućuju se tajništvu bez ogađanja.

2. Dostave i priopćenja predviđeni prethodnim člankom mogu se provesti upućivanjem primjerka dokumenta telefaksom ili drugim tehničkim sredstvom komunikacije kojim raspolažu Sud i adresat.

Poglavlje 3.

HITNI PRETHODNI POSTUPAK

Članak 107.

Područje primjene hitnog prethodnog postupka

1. O zahtjevu za prethodnu odluku kojim se postavlja jedno ili više pitanja koja se tiču područja predviđenih glavom V. trećeg dijela Ugovora o funkcioniranju Europske unije može

se, na zahtjev suda koji je uputio zahtjev ili, iznimno, po službenoj dužnosti, odstupajući od odredaba ovog Poslovnika, odlučivati u hitnom postupku.

2. Sud koji je uputio zahtjevu za prethodnu odluku iznosi pravne i činjenične okolnosti na kojima se temelji potreba za hitnošću i koje opravdavaju primjenu ovog posebnog postupka, te u mjeri u kojoj je to moguće, naznačuje prijedlog odgovora na postavljena prethodna pitanja.

3. Ako sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku nije podnio zahtjev da se o njemu odluči u hitnom postupku, predsjednik Suda može, ako se na prvi pogled čini da je takav postupak potreban, zatražiti od vijeća iz članka 108. preispitivanje potrebe da se o zahtjevu odluči u navedenom postupku.

Članak 108.

Odluka o hitnosti

1. Odluku da se o zahtjevu za prethodnu odluku odlučuje u hitnom postupku, na prijedlog sucu izvijestitelja, donosi za taj postupak određeno vijeće, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika. Sastav vijeća se određuje u skladu s člankom 28. stavkom 2., na dan kad je predmet dodijeljen sucu izvijestitelju ako je hitni postupak zatražio sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, ili ako se o zahtjevu za provođenje hitnog postupka odlučuje na zahtjev predsjednika Suda, na dan kad je takav zahtjev podnesen.

2. Ako je predmet povezan s drugim predmetom u kojem je u tijeku postupak pred Sudom, a koji je dodijeljen sucu izvijestitelju koji nije član vijeća određenog za hitni postupak, to vijeće može predsjedniku Suda predložiti da predmet dodijeli tom sucu izvijestitelju. Ako je izvršena nova dodjela predmeta tom sucu izvijestitelju, dužnosti vijeća određenog za taj postupak u tom predmetu ispunjava vijeće od pet sudaca čiji je sudac izvijestitelj član. Primjenjuje se članak 29. stavak 1.

Članak 109.

Pisani dio hitnog postupka

1. Kad je sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku tražio da se o njemu odlučuje u hitnom postupku ili kad je predsjednik tražio da vijeće određeno za taj postupak ispita potrebu da se zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom postupku, tajnik odmah dostavlja zahtjev strankama glavnog postupka, državi članici čiji je sud uputio zahtjev, Europskoj komisiji, kao i instituciji koja je donijela akt čija su valjanost ili tumačenje sporni.

2. Odluka o tome da se o zahtjevu za prethodnu odluku odlučuje ili ne odlučuje u hitnom postupku odmah se dostavlja sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, kao i

strankama, državi članici i institucijama navedenima u prethodnom stavku. Odlukom da se o zahtjevu za prethodnu odluku odlučuje u hitnom postupku određuje se rok u kojem zadnje navedeni mogu podnijeti podneske ili pisana očitovanja. Odlukom se mogu utvrditi pravna pitanja na koja se podnesi ili pisana očitovanja moraju odnositi te se istom može odrediti njihova maksimalna duljina.

3. Kad se zahtjev za prethodnu odluku odnosi na upravni ili sudski postupak koji se vodi u državi članici različitoj od one čiji je sud uputio zahtjev za prethodnu odluku, Sud može tu državu članicu pozvati da u pisanom obliku podnese ili tijekom rasprave iznese sva korisna pojašnjenja.

4. Odmah po izvršenju dostave predviđene stavkom 1. zahtjev za prethodnu odluku također se priopćava zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta koje nisu bile adresati navedene dostave, dok se odluka da se o zahtjevu za prethodnu odluku odlučuje ili ne odlučuje u hitnom postupku tim istim zainteresiranim osobama priopćava odmah po izvršenju dostave iz stavka 2.

5. Zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta obavještavaju se, što je prije moguće, o predviđenom danu održavanja rasprave.

6. Ako se o zahtjevu za prethodnu odluku ne odlučuje u hitnom postupku, postupak se nastavlja u skladu s odredbama članka 23. Statuta i primjenjivim odredbama ovog Poslovnika.

Članak 110.

Dostava i informacije po zatvaranju pisanog dijela postupka

1. Zahtjev za prethodnu odluku o kojem se odlučuje u hitnom postupku, kao i podneseni podnesci i pisana očitovanja dostavljaju se zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta, koje nisu stranke niti zainteresirani iz članka 109. stavka 1. Uz zahtjev za prethodnu odluku prilaže se prijevod, a kad je to potrebno sažetak, pod uvjetima određenim u članku 98.

2. Podneseni podnesci i pisana očitovanja također se dostavljaju strankama i ostalim zainteresiranim iz članka 109. stavka 1.

3. Dan održavanja rasprave priopćava se zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta istodobno s dostavama predviđenim prethodnim stavcima.

Članak 111.

Neodržavanje pisanog dijela postupka

Vijeće određeno za hitni postupak može, u slučajevima iznimne hitnosti, odlučiti da se ne održi pisani dio postupka iz članka 109. stavka 2.

Članak 112.

Odluka o meritumu

Vijeće određeno za hitni postupak odlučuje nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

Članak 113.

Sastav suda

1. Vijeće određeno za hitni postupak može odlučiti da zasjeda u vijeću od tri suca. U tom slučaju vijeće čine predsjednik tako određenog vijeća, sudac izvjestitelj i prvi ili, ako je takav slučaj, prva dva suca određena prema listi iz članka 28. stavka 2., u trenutku kad se određuje sastav tako određenog vijeća u skladu s člankom 108. stavkom 1.

2. Vijeće određeno za hitni postupak također može tražiti da Sud ustupi predmet brojnjem sastavu. Hitni se postupak nastavlja pred novim sastavom po potrebi nakon ponovnog otvaranja usmenog dijela postupka.

Članak 114.

Upućivanje postupovnih akata

Postupovni akti upućuju se u skladu s člankom 106.

Poglavlje 4.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

Članak 115.

Zahtjev za besplatnu pravnu pomoć

1. Ako stranka glavnog postupka nije u mogućnosti, u potpunosti ili djelomično, snositi troškove postupka pred Sudom, može u svakom trenutku zatražiti besplatnu pravnu pomoć.

2. Zahtjev sadrži sve informacije i potvrde iz kojih je moguće utvrditi imovinsko stanje podnositelja zahtjeva poput potvrde nadležnog nacionalnog tijela o imovinskom stanju.

3. Ako je podnositelj zahtjeva već koristio besplatnu pravnu pomoć pred sudom koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, on uz zahtjev za besplatnu pravnu pomoć prilaže odluku tog suda i pojašnjava što pokrivaju već odobreni iznosi.

Članak 116.

Odluka o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć

1. Predsjednik zahtjev za besplatnu pravnu pomoć, odmah nakon podnošenja, dodjeljuje sucu izvjestitelju koji je zadužen za predmet u okviru kojeg je taj zahtjev podnesen.

2. Vijeće od tri suca čiji je član sudac izvjestitelj, na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, donosi odluku o potpunom ili djelomičnom prihvatanju zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć ili odbijanju istog. U tom slučaju sastav suda čine predsjednik tog vijeća, sudac izvjestitelj i prvi ili, ako je takav slučaj, prva dva suca određena prema listi iz članka 28. stavka 3., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

3. Ako sudac izvjestitelj nije član vijeća od tri suca, odluku donosi, pod istim uvjetima, vijeće od pet sudaca čiji je on član. Osim suca izvjestitelja sastav suda čine četiri suca određena prema listi iz članka 28. stavka 2., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

4. Sastav odlučuje rješenjem. U slučaju potpunog ili djelomičnog odbijanja zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, rješenje se obrazlažu razlozi odbijanja.

Članak 117.

Isplata novčanih iznosa na ime besplatne pravne pomoći

U slučaju kad je besplatna pravna pomoć odobrena, blagajna Suda, po potrebi u granicama koje je odredio sastav suda, preuzima troškove povezane s pomoći podnositelju zahtjeva i zastupanjem pred Sudom. Na zahtjev podnositelja zahtjeva ili njegovog zastupnika, moguća je isplata predujma za te troškove.

Članak 118.

Ukidanje besplatne pravne pomoći

Sastav suda koji je odlučivao o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć može u svakom trenutku, bilo po službenoj dužnosti ili na temelju zahtjeva, ukinuti odobrenu besplatnu pravnu pomoć ako su se okolnosti zbog kojih je bila odobrena promijenile tijekom postupka.

GLAVA IV.

IZRAVNE TUŽBE

Poglavlje 1.

ZASTUPANJE STRANAKA

Članak 119.

Obveza zastupanja

1. Stranke mogu zastupati samo njihovi agenti ili odvjetnici.
2. Agenti i odvjetnici polažu u tajništvu službeni dokument ili punomoć koju im je dala stranka koju zastupaju.
3. Odvjetnik koji pomaže ili zastupa stranku također polaže u tajništvu dokument kojim se potvrđuje da je ovlašten za zastupanje pred sudovima države članice ili druge države koja je stranka Sporazuma o EGP-u.

4. Ako ovi dokumenti nisu položeni, tajnik određuje stranci o kojoj je riječ razumni rok da ih položi. U slučaju da ni po isteku tog roka nisu podneseni traženi dokumenti, Sud odlučuje, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, izaziva li nepoštovanje ove formalnosti formalnu nedopuštenost tužbe ili podneska.

Poglavlje 2.

PISANI DIO POSTUPKA

Članak 120.

Sadržaj tužbe

Tužba iz članka 21. Statuta sadrži:

- (a) ime i stalnu adresu tužitelja;
- (b) naznaku stranke protiv koje se tužba podnosi;
- (c) predmet spora, tužbene razloge i argumente, kao i sažeti prikaz tih razloga;
- (d) tužbeni zahtjev;
- (e) po potrebi dokaze i dokazne prijedloge.

Članak 121.

Informacije koje se tiču dostave

1. Za potrebe postupka tužba sadrži izbor adrese za dostavu. Također se u tužbi navodi ime osobe koja je ovlaštena i koja je pristala primati svu dostavu.
2. Pored izbora adrese iz stavka 1. ili umjesto toga, u tužbi se može navesti da odvjetnik ili agent pristaju da im se dostava obavlja telefaksom ili drugim tehničkim sredstvom komunikacije.
3. Ako tužba ne udovoljava uvjetima iz stavaka 1. ili 2., svaka se dostava stranci o kojoj je riječ za potrebe postupka obavlja tako dugo dok se taj nedostatak ne otkloni, preporučenom pošiljkom adresiranom na agenta ili odvjetnika stranke. Iznimno od članka 48., redovna dostava smatra se izvršenom predajom preporučene pošiljke pošti u mjestu sjedišta Suda.

Članak 122.

Prilozi tužbi

1. Tužbi se po potrebi prilažu dokumenti navedeni u članku 21. stavku 2. Statuta.

2. Tužbi podnesenoj na temelju članka 273. UFEU-a prilaže se primjerak posebnog sporazuma između država članica o kojima je riječ.

3. Ako tužba nije u skladu s pretpostavkama iz stavka 1. ili 2. ovog članka, tajnik tužitelju određuje razuman rok za podnošenje gore navedenih dokumenata. Ako nedostatak ne bude otklonjen, Sud odlučuje, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, izaziva li neispunjenje tih pretpostavki formalnu nedopuštenost tužbe.

Članak 123.

Dostava tužbe

Tužba se dostavlja tuženiku. U slučajevima predviđenim člankom 119. stavkom 4. i člankom 122. stavkom 3., dostava se obavlja odmah po otklanjanju nedostatka, ili čim Sud dopusti tužbu, imajući u vidu uvjete navedene u ta dva članka.

Članak 124.

Sadržaj odgovora na tužbu

1. Tuženik podnosi odgovor na tužbu u roku od dva mjeseca od dostave tužbe. Taj odgovor na tužbu sadrži:

- (a) ime i stalnu adresu tuženika;
- (b) razloge i argumente;
- (c) zahtjev tuženika;
- (d) po potrebi dokaze i dokazne prijedloge.

2. Na odgovor na tužbu primjenjuje se članak 121.

3. Na temelju uredno obrazloženog zahtjeva tuženika predsjednik iznimno može produljiti rok predviđen stavkom 1.

Članak 125.

Upućivanje dokumenata

Kad Europski parlament, Vijeće ili Europska komisija nisu stranke u postupku, Sud im upućuje primjerak tužbe i odgovora na tužbu, bez priloga tim dokumentima, kako bi im omogućio da utvrde poziva li se u njima na neprimjenjivost kojeg od njihovih akata u smislu članka 277. UFEU-a.

Članak 126.

Replika i odgovor na repliku

1. Tužba i odgovor na tužbu mogu se nadopuniti replikom tužitelja i odgovorom tuženika na repliku.

2. Predsjednik određuje rok u kojem se moraju podnijeti ovi postupovni akti. Predsjednik može odrediti i pitanja na koja se replika i odgovor na repliku trebaju odnositi.

Poglavlje 3.

RAZLOZI I DOKAZI

Članak 127.

Novi razlozi

1. Tijekom postupka je zabranjeno iznositi nove razloge, osim ako se ne temelje na pravnim ili činjeničnim pitanjima za koja se saznalo tijekom postupka.

2. Ne dovodeći u pitanje kasniju odluku o dopuštenosti razloga, predsjednik može, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti drugoj stranci rok za odgovor na taj razlog.

Članak 128.

Dokazi i dokazni prijedlozi

1. Stranke mogu podnositi dokaze i stavljati dokazne prijedloge u prilog svojim argumentima i u replici i odgovoru na repliku. Stranke moraju obrazložiti kašnjenje u podnošenju takvih dokaza odnosno stavljanju dokaznih prijedloga.

2. Iznimno, stranke mogu podnositi dokaze i stavljati dokazne prijedloge i po zatvaranju pisanog dijela postupka. Stranke moraju obrazložiti kašnjenje u podnošenju takvih dokaza odnosno stavljanju dokaznih prijedloga. Predsjednik može, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti drugoj stranci rok radi izjašnjavanja o tim dokazima odnosno dokaznim prijedlozima.

Poglavlje 4.

INTERVENCIJA

Članak 129.

Cilj i učinci intervencije

1. Intervencija može imati za svrhu samo podupiranje, u cijelosti ili djelomično, zahtjeva jedne od stranaka. Ona ne daje jednaka postupovna prava kakva imaju stranke, a posebice ne pravo zahtijevati održavanje rasprave.

2. Intervencija je akcesorna glavnom postupku. Ona gubi svoju svrhu ako je predmet brisan iz sudskog upisnika, u slučaju povlačenja tužbe ili zahtjeva ili sporazuma između stranaka, ili kad je tužba proglašena nedopuštenom.

3. Intervenijent prihvća postupak u stanju u kojem se nalazi u trenutku njegove intervencije.

4. Zahtjev za intervenciju podnesen nakon isteka roka iz članka 130., ali prije odluke o otvaranju usmenog dijela postupka iz članka 60. stavka 4., može se uzeti u obzir. U tom slučaju, ako predsjednik dozvoli intervenciju, intervenijent može iznijeti svoja očitovanja tijekom rasprave, ako ista bude održana.

Članak 130.**Zahtjev za intervenciju**

1. Zahtjev za intervenciju podnosi se u roku od šest tjedana od objave iz članka 21. stavka 4.
2. Zahtjev za intervenciju sadrži:
 - (a) naznaku predmeta;
 - (b) naznaku glavnih stranaka;
 - (c) ime i stalnu adresu intervenijenta;
 - (d) zahtjev koji intervenijent podupire svojim zahtjevom za intervenciju;
 - (e) prikaz okolnosti na kojima se temelji pravo intervencije, kad se zahtjev podnosi na temelju članka 40. stavka 2. ili 3. Statuta.
3. Na zastupanje intervenijenta primjenjuju se odredbe članka 19. Statuta.
4. Primjenjuju se članci 119., 121. i 122. ovog Poslovnika.

Članak 131.**Odluka o zahtjevu za intervenciju**

1. Zahtjev za intervenciju dostavlja se strankama kako bi se mogle očitovati pisano ili usmeno o tom zahtjevu.
2. Kad je zahtjev podnesen na temelju članka 40. stavka 1. ili 3. Statuta, intervencija se odobrava odlukom predsjednika i intervenijent prima primjerak svih postupovnih akata dostavljenih strankama, osim ako one nisu podnijele očitovanja na zahtjev za intervenciju u roku od 10 dana od dana dostave predviđene stavkom 1., ili ako, u istom roku, nisu istaknule tajne ili povjerljive dokazne elemente ili dokumente priopćenje kojih intervenijentu bi im moglo nanijeti štetu.
3. U ostalim slučajevima predsjednik o zahtjevu za intervenciju odlučuje rješenjem ili prepusta odluku Suda.
4. Ako je zahtjev za intervenciju odobren, intervenijentu se dostavljaju primjerci svih postupovnih akata dostavljenih strankama, osim ako su tajni i povjerljivi dokazni elementi i dokumenti isključeni od takvog priopćavanja na temelju stavka 3.

Članak 132.**Predaja podnesaka**

1. Intervenijent može predati intervencijski podnesak u roku od mjesec dana od kad su mu priopćeni postupovni akti iz prethodnog članka. Taj rok predsjednik može produljiti na temelju uredno obrazloženog zahtjeva intervenijenta.

2. Intervencijski podnesak sadrži:

- (a) zahtjev intervenijenta kojima podupire, u cijelosti ili djelomično, zahtjev jedne od stranaka;
- (b) razloge i argumente intervenijenta;
- (c) po potrebi dokaze i dokazne prijedloge.

3. Nakon podnošenja intervencijskog podneska predsjednik, ako je potrebno, određuje rok u kojem stranke mogu odgovoriti na taj podnesak.

Poglavlje 5.**UBRZANI POSTUPAK****Članak 133.****Odluka o ubrzanom postupku**

1. Na zahtjev tužitelja ili tuženika predsjednik Suda može, kad priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima, nakon što sasluša drugu stranku, suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da se o predmetu, iznimno od odredaba ovog Poslovnika, odlučuje u ubrzanom postupku.
2. Zahtjev za odlučivanje o predmetu u ubrzanom postupku podnosi se zasebnim aktom u trenutku podnošenja tužbe ili odgovora na tužbu.
3. Iznimno, predsjednik može po službenoj dužnosti donijeti takvu odluku, nakon što sasluša stranke, suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika.

Članak 134.**Pisani dio postupka**

1. U slučaju primjene ubrzanog postupka, tužba i odgovor na tužbu mogu se dopuniti replikom i odgovorom na repliku samo ako predsjednik ocijeni da je to nužno, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika.
2. Intervenijent može podnijeti intervencijski podnesak samo ako predsjednik ocijeni da je to nužno, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika.

Članak 135.**Usmeni dio postupka**

1. Odmah po podnošenju odgovora na tužbu, ili ako je odluka o odlučivanju o predmetu u ubrzanom postupku donesena tek nakon podnošenja odgovora na tužbu, odmah po donošenju takve odluke, predsjednik određuje dan rasprave koji se odmah priopćava strankama. Dan održavanja rasprave predsjednik može odgoditi kad je potrebno provesti mjere izvođenja dokazâ ili kad to zahtijevaju mjere upravljanja postupkom.

2. Ne dovodeći u pitanje članke 127. i 128., stranke mogu nadopuniti svoje argumente i podnijeti dokaze ili staviti dokazne prijedloge tijekom usmenog dijela postupka. Stranke moraju obrazložiti kašnjenje u podnošenju takvih dokaza odnosno stavljanju dokaznih prijedloga.

Članak 136.

Odluka o meritumu

Sud odlučuje nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

Poglavlje 6.

TROŠKOVI

Članak 137.

Odluka o troškovima

Odluka o troškovima donosi se u presudi ili rješenju kojim se završava postupak.

Članak 138.

Opća pravila o raspodjeli troškova

1. Stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
2. Ako više stranaka ne uspije u postupku, Sud odlučuje o podjeli troškova.
3. Ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove. Međutim, ako se to čini opravdanim u danim okolnostima, Sud može odlučiti da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

Članak 139.

Nepotrebni troškovi ili troškovi nastali zloupotrebom prava

Sud može naložiti jednoj stranci, čak i ako je ta uspjela u postupku, da nadoknađi drugoj stranci troškove koje joj je prouzročila, ako ih Sud smatra nepotrebнима ili nastalim zloupotrebom prava.

Članak 140.

Troškovi intervenijenta

1. Države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.
2. Države stranke Sporazuma o EGP-u, koje nisu države članice, kao i Nadzorno tijelo EFTA-e, također snose vlastite troškove ako su intervenirali u postupak.
3. Sud može odlučiti da intervenijent koji nije jedan od nabrojanih u prethodnim stavcima snosi vlastite troškove.

Članak 141.

Troškovi u slučaju povlačenja tužbe ili zahtjeva

1. Stranka koja povuče tužbu ili zahtjev dužna je snositi troškove, ako je to zatražila druga stranka u svojim očitovanjima na povlačenje.

2. Međutim, na zahtjev stranke koja je povukla tužbu ili zahtjev, troškove snosi druga stranka, ako se to čini opravdanim s obzirom na njezino ponašanje.

3. Ako su se stranke sporazumjele o troškovima, odluka o troškovima donosi se u skladu s takvim sporazumom.

4. Ako ni jedna stranka nije tražila naknadu troškova, svaka stranka snosi vlastite troškove.

Članak 142.

Troškovi u slučaju obustave postupka

U slučaju obustave postupka, Sud o troškovima odlučuje po slobodnoj ocjeni.

Članak 143.

Troškovi postupka

Postupak pred Sudom se ne naplaćuje, osim u sljedećim situacijama:

- (a) ako stranka Sudu prouzroči troškove koje se moglo izbjeći, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, toj stranci naložiti njihovu naknadu;
- (b) troškove umnožavanja i prijevoda nastale na zahtjev jedne od stranaka, koje tajnik smatra pretjeranim, nadoknađuje ta stranka prema tarifi tajništva iz članka 22.

Članak 144.

Troškovi čiju je naknadu moguće tražiti

Ne dovodeći u pitanje odredbe prethodnog članka, troškovi čiju je naknadu moguće tražiti su:

- (a) iznosi koji se duguju svjedocima ili stručnjacima na temelju članka 73. ovog Poslovnika;
- (b) nužni troškovi stranaka nastali u svrhu postupka, posebice putni troškovi i troškovi boravka i naknade agentu, savjetniku ili odvjetniku.

Članak 145.

Spor o troškovima čiju je naknadu moguće tražiti

1. O sporu o troškovima čiju je naknadu moguće tražiti rješenjem odlučuje vijeće od tri suca čiji je član sudac izvjestitelj koji je izvještavao u predmetu, na zahtjev zainteresirane stranke, i nakon što sasluša drugu stranku i nezavisnog odvjetnika. Sastav suda se u tom slučaju sastoji od predsjednika tog vijeća, suca izvjestitelja i prvog ili, ako je takav slučaj, prva dva suca određena na temelju liste iz članka 28. stavka 3., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio spor.

2. Ako sudac izvjestitelj nije član ni jednog vijeća od tri suca odluku donosi, pod istim uvjetima, vijeće od pet sudaca čiji je član. Osim suca izvjestitelja sastav čine četiri suca određena prema listi iz članka 28. stavka 2., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio spor.

3. Stranke mogu, u svrhu izvršenja, tražiti opravak rješenja.

Članak 146.

Način plaćanja

1. Blagajna Suda i njeni dužnici plaćanje vrše u eurima.

2. Kad su troškovi koje treba nadoknaditi nastali u valuti koja nije euro, ili kad su radnje koje su uzrokovale troškove poduzete u državi u kojoj euro nije službena valuta, konverzija se obavlja prema referentnom tečaju Europske središnje banke na dan plaćanja.

Poglavlje 7.

NAGODBA, POVLAČENJE TUŽBE, OBUSTAVA POSTUPKA I PRETHODNA POSTUPOVNA PITANJA

Članak 147.

Nagodba

1. Ako se, prije nego što je Sud donio odluku, stranke nagode o rješenju spora i ako obavijeste Sud da odustaju od svojih zahtjeva, predsjednik određuje brisanje predmeta iz upisnika i donosi odluku o troškovima u skladu s člankom 141., uzimajući u obzir prijedloge stranaka u tom pogledu.

2. Ova odredba ne primjenjuje se na tužbe iz članka 263. i 265. UFEU-a.

Članak 148.

Povlačenje tužbe

Ako tužitelj priopći Sudu, pisano ili na raspravi, da odustaje od postupka, predsjednik određuje brisanje predmeta iz upisnika i donosi odluku o troškovima u skladu s člankom 141.

Članak 149.

Obustava postupka

Ako Sud utvrdi da je tužba postala bespredmetna i da postupak treba obustaviti, on može, u svakom trenutku, po službenoj dužnosti, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon što sasluša stranke i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da donese odluku obrazloženim rješenjem. Sud odlučuje o troškovima.

Članak 150.

Apsolutne zapreke vođenju postupka

Na prijedlog suca izvjestitelja Sud može, u svakom trenutku, po službenoj dužnosti, nakon što sasluša stranke i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da obrazloženim rješenjem donese odluku o postojanju apsolutne zapreke vođenju postupka.

Članak 151.

Prigovori i prethodna postupovna pitanja

1. Ako stranka zatraži da Sud odluči o prigovoru ili nekom prethodnom postupovnom pitanju bez ulaženja u raspravljanje o meritumu, ona takav zahtjev podnosi zasebnim aktom.

2. Taj akt sadrži prikaz razloga i argumenata na kojima se temelji, zahtjev stranke te priložene dokazne elemente i dokumente na koje se poziva.

3. Odmah po podnošenju akta kojim je podnesen takav zahtjev, predsjednik određuje rok u kojem druga stranka može pisanim putem podnijeti svoje razloge i zahtjev.

4. Osim u slučaju drugačije odluke Suda, nastavak postupka o zahtjevu je usmen.

5. Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u najkraćem mogućem roku odlučuje o zahtjevu ili, ako to opravdavaju posebne okolnosti, odgađa svoju odluku do odluke o meritumu.

6. Ako Sud odbije zahtjev ili odluku o istome odgodi do odluke o meritumu, predsjednik određuje nove rokove za nastavak postupka.

Poglavlje 8.

PRESUDA ZBOG OGLUHE

Članak 152.

Presuda zbog ogluhe

1. Ako tuženik, kojem je tužba uredno dostavljena, ne odgovori na tužbu u propisanom obliku i roku, tužitelj može tražiti da Sud donese presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev.

2. Taj zahtjev dostavlja se tuženiku. Sud može odlučiti otvoriti o tom zahtjevu usmeni dio postupka.

3. Prije donošenja presude zbog ogluhe Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, ispituje dopuštenost tužbe i provjerava jesu li formalnosti uredno ispunjene te čini li se zahtjev tužitelja osnovanim. Sud može poduzeti mjere upravljanja postupkom ili odrediti mjere izvođenja dokazâ.

4. Presuda zbog ogluhe je izvršna. Međutim, Sud može suspendirati izvršenje dok ne odluči o prigovoru podnesenom na temelju članka 156. ili može uvjetovati izvršenje davanjem jamstva čiju visinu i vrstu određuje ovisno o okolnostima; to se jamstvo vraća ako prigovor ne bude podnesen ili ako bude odbijen.

Poglavlje 9.

ZAHTJEVI I PRAVNA SREDSTVA VEZANI UZ PRESUDE I RJEŠENJA

Članak 153.

Nadležni sastav suda

1. Zahtjevi i pravna sredstva iz ovog Poglavlja, osim onih iz članka 159., dodjeljuju se sucu izvjestitelju kojem je dodijeljen predmet na koji se zahtjev ili pravno sredstvo odnosi i o njima odlučuje onaj sastav koji je odlučivao o tom predmetu.

2. U slučaju spriječenosti suca izvjestitelja predsjednik Suda dodjeljuje zahtjev ili pravno sredstvo iz ovog Poglavlja sucu koji je bio član sastava koji je odlučivao o predmetu na koji se taj zahtjev ili pravno sredstvo odnosi.

3. Ako više nije moguće postići kvorum iz članka 17. Statuta, Sud dodjeljuje zahtjev ili pravno sredstvo, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, novom sastavu.

Članak 154.

Ispravci

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe koje se tiču tumačenja presuda i rješenja, pogreške u pisanju ili računanju ili očite netočnosti Sud može ispraviti bilo po službenoj dužnosti ili na zahtjev jedne od stranaka, pod uvjetom da je takav zahtjev stavljen u roku od dva tjedna od objave presude ili dostave rješenja.

2. Kad se ispravci odnose na izreku ili dio obrazloženja na kojem se izreka temelji, stranke, koje uredno obavještava tajnik, mogu podnijeti pisana očitovanja u roku koji odredi predsjednik.

3. Sud odlučuje nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

4. Izvornik rješenja o ispravku prilaže se izvorniku ispravljene odluke. Zabilješka o tom rješenju stavlja se na margini izvornika ispravljene odluke.

Članak 155.

Propust Suda da odluči

1. Ako je Sud propustio odlučiti o određenom dijelu zahtjeva ili o troškovima, stranka može u roku od mjesec dana od dostave odluke zahtijevati od Suda dopunu odluke.

2. Zahtjev se dostavlja drugoj stranci kojoj predsjednik određuje rok u kojem može podnijeti pisana očitovanja.

3. Po podnošenju tih očitovanja, Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučuje o dopuštenosti i u isto vrijeme o osnovanosti zahtjeva.

Članak 156.

Prigovor

1. U skladu s člankom 41. Statuta, presudi donesenoj zbog ogluhe može se prigovoriti.

2. Prigovor se podnosi u roku od mjesec dana od dana dostave presude; podnosi se u obliku predviđenom člancima 120. do 122. ovog Poslovnika.

3. Po dostavi prigovora, predsjednik određuje drugoj stranci rok za podnošenje pisanih očitovanja.

4. Postupak se odvija prema odredbama članka 59. do 92. ovog Poslovnika.

5. Sud odlučuje presudom protiv koje nije dopušten prigovor.

6. Izvornik te presude prilaže se izvorniku presude zbog ogluhe. Zabilješka o presudi donesenoj povodom prigovora stavlja se na margini izvornika presude zbog ogluhe.

Članak 157.

Prigovor trećeg

1. Na prigovore trećeg na temelju članka 42. Statuta primjenjuju se odredbe članka 120. do 122. ovog Poslovnika. Takav prigovor pored navedenog sadrži:

(a) oznaku presude ili rješenja koje se pobija;

(b) navode u čemu pobijana odluka nanosi štetu pravima treće osobe koja je pobija;

(c) razloge zašto treća osoba nije mogla sudjelovati u postupku.

2. Prigovor se podnosi protiv svih stranaka postupka.

3. Prigovor se podnosi u roku od dva mjeseca od objave odluke u *Službenom listu Europske unije*.

4. Na zahtjev treće osobe koja podnosi prigovor može se odrediti suspenzija izvršenja pobijane odluke. Primjenjuju se odredbe poglavlja 10. ove glave.

5. U mjeri u kojoj bude prihvaćen prigovor treće osobe, pobijana odluka se izmjenjuje.

6. Izvornik presude donesene povodom prigovora trećeg prilaže se izvorniku pobijane odluke. Zabilješka o presudi donesenoj povodom prigovora trećeg stavlja se na margini izvornika pobijane odluke.

Članak 158.

Tumačenje

1. U skladu s člankom 43. Statuta, u slučaju nejasnoće smisla ili dosega neke presude ili rješenja, Sud ih tumači, na zahtjev jedne od stranaka ili institucije Unije koja za to dokaže pravni interes.

2. Zahtjev za tumačenje podnosi se u roku od dvije godine od dana objave presude ili dostave rješenja.

3. Zahtjev za tumačenje podnosi se u skladu s člancima 120. do 122. ovog Poslovnika. On, pored navedenog, sadrži:

(a) oznaku odluke o kojoj je riječ;

(b) tekst čije se tumačenje traži.

4. Zahtjev se podnosi protiv svih stranaka u postupku u kojem je donesena odluka čije se tumačenje traži.

5. Sud odlučuje nakon što je strankama omogućio da iznesu svoja očitovanja, i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

6. Izvornik odluke o tumačenju prilaže se izvorniku protumačene odluke. Zabilješka o odluci o tumačenju stavlja se na margini izvornika protumačene odluke.

Članak 159.

Ponavljanje postupka

1. Ponavljanje postupka u skladu s člankom 44. Statuta može se tražiti samo ako se sazna za činjenicu odlučujuće naravi, koja prije objave presude ili dostave rješenja nije bila poznata ni Sudu ni stranci koja traži ponavljanje postupka.

2. Ne dovodeći u pitanje rok od deset godina iz članka 44. stavka 3. Statuta, ponavljanje postupka može se tražiti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kad je predlagatelj saznao za činjenicu na kojoj se temelji prijedlog za ponavljanje postupka.

3. Na prijedlog za ponavljanje postupka primjenjuju se odredbe članaka 120. do 122. ovog Poslovnika. Prijedlog, pored navedenog, sadrži:

(a) oznaku presude ili rješenja koje se pobija;

(b) naznaku razloga zbog kojih se odluka pobija;

(c) činjenice na kojima se temelji prijedlog;

(d) naznaku dokaznih sredstava u prilog postojanju činjenica koje opravdavaju ponavljanje postupka i u prilog tome da su poštovani rokovi predviđeni stavkom 2.

4. Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se protiv svih stranaka na koje se odnosi odluka donesena u postupku čije se ponavljanje traži.

5. Ne prejudicirajući odluku o meritumu, Sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, rješenjem odlučuje o dopuštenosti prijedloga za ponavljanje postupka, uzimajući u obzir pisana očitovanja stranaka.

6. Ako Sud proglasi prijedlog dopuštenim, nastavlja ispitivanje o meritumu i odlučuje presudom, u skladu s odredbama ovog Poslovnika.

7. Izvornik presude kojom se odlučuje povodom prijedloga za ponavljanje postupka prilaže se izvorniku pobijane odluke. Zabilješka o presudi povodom prijedloga za ponavljanje postupka stavlja se na margini pobijane odluke.

Poglavlje 10.

SUSPENZIJA PRIMJENE I DRUGE PRIVREMENE MJERE U POSTUPCIMA PRIVREMENE PRAVNE ZAŠTITE

Članak 160.

Zahtjev za suspenziju primjene ili drugu privremenu mjeru

1. Zahtjev za suspenziju primjene akta neke institucije u skladu s člankom 278. UFEU-a i 157. Ugovora o EZAE-u dopušten je samo ako je podnositelj zahtjeva pobijao taj akt u nekom od postupaka pred Sudom.

2. Zahtjev za neku drugu privremenu mjeru u skladu s člankom 279. UFEU-a dopušten je samo ako ga je podnijela stranka postupka pred Sudom i ako se odnosi na taj postupak.

3. Zahtjevi iz prethodnih stavaka pojašnjavaju predmet spora, okolnosti zbog kojih postoji hitnost, kao i činjenične i pravne razloge koji na prvi pogled opravdavaju određivanje privremene mjere koja se zahtijeva.

4. Zahtjev se podnosi zasebnim aktom i u skladu s člancima 120. do 122. ovog Poslovnika.

5. Zahtjev se dostavlja drugoj stranci, kojoj predsjednik određuje kratak rok za podnošenje pisanih ili usmenih očitovanja.

6. Predsjednik ocjenjuje treba li izvesti dokaze.

7. Predsjednik može prihvatiti zahtjev čak i prije nego što je druga strana podnijela svoje očitovanje. Takvu se odluku naknadno može izmijeniti ili ukinuti i po službenoj dužnosti.

Članak 161.

Odluka o zahtjevu

1. Predsjednik odlučuje sam ili bez odlaganja prepušta odluku Sudu.

2. U slučaju spriječenosti predsjednika primjenjuju se članci 10. i 13. ovog Poslovnika.

3. Ako je odluka prepuštena Sudu, on odlučuje bez odgađanja, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

Članak 162.

Rješenje o suspenziji primjene ili privremenim mjerama

1. O zahtjevu se odlučuje obrazloženim rješenjem protiv kojeg nije dozvoljena žalba. To se rješenje odmah dostavlja strankama.

2. Primjena rješenja može se uvjetovati time da podnositelj zahtjeva položi jamstvo, čiji iznos i vrsta se određuju ovisno o okolnostima.

3. Rješenjem se može odrediti dan kada se mjera prestaje primjenjivati. U suprotnom, mjera prestaje proizvoditi učinke odmah po objavi presude kojom se završava postupak.

4. Rješenje ima samo privremeni karakter i ne prejudicira odluku Suda o glavnoj stvari.

Članak 163.

Promijenjene okolnosti

Na zahtjev jedne od stranaka odluku je u svakom trenutku moguće izmijeniti ili ukinuti uslijed promijenjenih okolnosti.

Članak 164.

Novi zahtjev

Odbijanje zahtjeva za privremenu mjeru ne sprječava stranku koja ga je postavila da podnese novi zahtjev utemeljen na novim činjenicama.

Članak 165.

Zahtjev iz članaka 280. i 299. UFEU-a i članka 164. Ugovora o EZAE-u

1. Zahtjev kojim se traži suspenzija izvršenja odluke Suda, ili akta Vijeća, Europske komisije ili Europske središnje banke, podnesen na temelju članaka 280. i 299. UFEU-a i 164. Ugovora o EZAE-u, uređen je odredbama ovog poglavlja.

2. Rješenje kojim se prihvaća takav zahtjev određuje, ovisno o slučaju, dan kada privremena mjera prestaje proizvoditi učinke.

Članak 166.

Zahtjev iz članka 81. Ugovora o EZAE-u

1. Zahtjev iz članka 81. stavaka 3. i 4. Ugovora o EZAE-u sadrži:

(a) ime i stalnu adresu osoba ili poduzeća podvrgnutih kontroli;

(b) naznaku predmeta i cilja kontrole.

2. Predsjednik odlučuje rješenjem. Primjenjuju se odredbe članka 162. ovog Poslovnika.

3. U slučaju spriječenosti predsjednika primjenjuju se članci 10. i 13. ovog Poslovnika.

GLAVA V.

ŽALBE PROTIV ODLUKA OPĆEG SUDA

Poglavlje 1.

OBLIK, SADRŽAJ I ŽALBENI ZAHTEJ

Članak 167.

Podnošenje žalbe

1. Žalba se podnosi tajništvu Suda ili Općeg suda.

2. Tajništvo Općeg suda odmah upućuje tajništvu Suda spis prvostupanjskog predmeta i po potrebi žalbu.

Članak 168.

Sadržaj žalbe

1. Žalba sadrži:

(a) ime i stalnu adresu žalitelja;

(b) naznaku pobijane odluke Općeg suda;

(c) imena ostalih stranaka postupka u kojem je donesena pobijana odluka Općeg suda;

(d) žalbene razloge i argumente, kao i sažeti prikaz tih razloga;

(e) žalbeni zahtjev.

2. Na žalbu se primjenjuju članci 119., 121. i 122. stavak 1. ovog Poslovnika.

3. Potrebno je navesti dan kad je pobijana odluka dostavljena žalitelju.

4. Ako žalba nije u skladu sa stavcima 1. do 3. ovog članka, tajnik žalitelju određuje razuman rok kako bi uredio žalbu. U slučaju da žalitelj u za to određenom roku ne uredi žalbu, Sud odlučuje, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, o tome izaziva li nepoštovanje ove formalnosti formalnu nedopuštenost žalbe.

Članak 169.

Žalbeni zahtjev, razlozi i argumenti

1. Žalbeni zahtjev usmjeren je na potpuno ili djelomično ukidanje pobijane odluke Općeg suda, kakva proizlazi iz izreke te odluke.

2. Žalbeni razlozi i argumenti precizno navode dijelove obrazloženja odluke Općeg suda koji se pobijaju.

Članak 170.

Žalbeni zahtjev u slučaju prihvatanja žalbe

1. Žalbom se zahtijeva da se, ukoliko se ista utvrdi osnovanom, u potpunosti ili djelomično prihvati zahtjev iznesen u prvom stupnju, pri čemu nije dopušteno isticanje novih zahtjeva. Žalba ne može izmijeniti predmet spora koji se vodio pred Općim sudom.

2. Kad žalitelj traži da se, u slučaju ukidanja pobijane odluke, predmet vrati na ponovno suđenje Općem sudu, mora navesti razloge zašto spor ne bi mogao biti odlučan pred Sudom.

Poglavlje 2.

ODGOVOR NA ŽALBU, REPLIKA I ODGOVOR NA REPLIKU

Članak 171.

Dostava žalbe

1. Žalba se dostavlja ostalim strankama u postupku pred Općim sudom.

2. U slučaju iz čl. 168. stavka 4. ovog Poslovnika, dostava se obavlja odmah nakon što žalitelj uredi žalbu ili odmah nakon što Sud dopusti žalbu bez obzira na formalne nedostatke iz tog članka.

Članak 172.

Stranke ovlaštene podnijeti odgovor na žalbu

Svaka stranka u postupku pred Općim sudom koja ima interes da se žalba prihvati ili odbije može podnijeti odgovor na žalbu u roku od dva mjeseca od njene dostave. Rok za odgovor na žalbu nije moguće produljiti.

Članak 173.

Sadržaj odgovora na žalbu

1. Odgovor na žalbu sadrži:

(a) ime i stalnu adresu stranke koja ga podnosi;

(b) dan kad joj je žalba dostavljena;

(c) razloge i argumente;

(d) zahtjev.

2. Članci 119. i 121. ovog Poslovnika primjenjuju se na odgovor na žalbu.

Članak 174.

Zahtjev odgovora na žalbu

Zahtjev odgovora na žalbu usmjeren je na potpuno ili djelomično prihvatanje ili odbijanje žalbe.

Članak 175.

Replika i odgovor na repliku

1. Na žalbu i na odgovor na žalbu ne mogu se podnositi replika i odgovor na repliku osim ako to, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, ne odobri predsjednik, na uredno obrazloženi zahtjev žalitelja podnesen u roku od sedam dana od dostave odgovora na žalbu, smatrajući to potrebnim ponajprije zato da omogućiti žalitelju da se izjasni o prigovoru nedopuštenosti žalbe ili o novim elementima iz odgovora na žalbu.

2. Predsjednik određuje dan kad se podnosi replika i, po dostavi tog podneska, dan kad se podnosi odgovor na repliku. Predsjednik može ograničiti broj stranica i predmet tih podnesaka.

Poglavlje 3.

OBLIK, SADRŽAJ I ZAHTJEV PROTUŽALBE

Članak 176.

Protužalba

1. Stranke iz članka 172. ovog Poslovnika mogu podnijeti protužalbu u istom roku koji je predviđen za podnošenje odgovora na žalbu.

2. Protužalba se podnosi kao zaseban akt, odvojeno od odgovora na žalbu.

Članak 177.

Sadržaj protužalbe

1. Protužalba sadrži:

(a) ime i stalnu adresu stranke koja podnosi protužalbu;

(b) dan kad joj je dostavljena žalba;

(c) protužalbene razloge i argumente;

(d) protužalbeni zahtjev.

2. Članci 119., 121. i 122. stavci 1. i 3. ovog Poslovnika primjenjuju se na protužalbu.

Članak 178.

Protužalbeni zahtjev, razlozi i argumenti

1. Protužalbeni zahtjev usmjeren je na potpuno ili djelomično ukidanje odluke Općeg suda.

2. Protužalbeni zahtjev također može biti usmjeren na ukidanje izričite ili prešutne odluke o dopuštenosti tužbe pred Općim sudom.

3. Protužalbeni razlozi i argumenti precizno navode dijelove obrazloženja odluke Općeg suda koji se pobijaju. Oni ne smiju biti jednaki razlozima i argumentima iz odgovora na žalbu.

Poglavlje 4.

PODNESCI PO PODNOŠENJU PROTUŽALBE

Članak 179.

Odgovor na protužalbu

Kad je podnesena protužalba, žalitelj ili bilo koja druga stranka u postupku pred Općim sudom koja ima interes da se protužalba prihvati ili odbije, može u roku od dva mjeseca od dostave podnijeti odgovor na protužalbu čiji je predmet ograničen na razloge na koje se poziva protužalba. Rok za odgovor na protužalbu nije moguće produljiti.

Članak 180.

Replika i odgovor na repliku kod protužalbe

1. Na protužalbu se replika i odgovor na repliku mogu podnijeti samo ako to, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odobri predsjednik, na uredno obrazloženi zahtjev podnositelja protužalbe podnesen u roku od sedam dana od dostave odgovora na protužalbu, smatrajući to potrebnim ponajprije zato da se omogući podnositelju protužalbe da se izjasni o prigovoru nedopuštenosti protužalbe ili o novim elementima iz odgovora na protužalbu.

2. Predsjednik određuje dan kad se podnosi replika i, po dostavi tog podneska, dan kad se podnosi odgovor na repliku. Predsjednik može ograničiti broj stranica i predmet tih podnesaka.

Poglavlje 5.

ŽALBE O KOJIMA SE ODLUČUJE RJEŠENJEM

Članak 181.

Očito nedopuštena ili očito neosnovana žalba

Kad su žalba ili protužalba u potpunosti ili djelomično očito nedopuštene ili očito neosnovane, Sud može u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, obrazloženim rješenjem odlučiti, u potpunosti ili djelomično, odbaciti odnosno odbiti tu žalbu ili protužalbu.

Članak 182.

Očito osnovana žalba

Kad je Sud već odlučivao o jednom ili više pravnih pitanja koja su jednaka onima istaknutim u žalbenim ili protužalbenim razlozima i ako smatra da je žalba ili protužalba očito osnovana, Sud može, na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što sasluša stranke i nezavisnog odvjetnika, obrazloženim rješenjem kojim se upućuje na relevantnu sudske praksu, odlučiti proglašiti žalbu ili protužalbu očito osnovanom.

Poglavlje 6.

UČINCI BRISANJA ŽALBE IZ UPISNIKA NA PROTUŽALBU

Članak 183.

Učinak odustanka od žalbe ili očite nedopuštenosti žalbe na protužalbu

Smatra se da je protužalba postala bespredmetnom:

(a) kad žalitelj odustane od žalbe;

(b) kad je žalba proglašena očito nedopuštenom zbog nepoštovanja roka za podnošenje žalbe;

(c) kad je žalba proglašena očito nedopuštenom iz jedinog razloga što nije usmjerena protiv odluke Općeg suda kojom se završava postupak ili protiv odluke kojom se djelomično odlučuje o meritumu ili kojom se konačno odlučuje o postupovnim pitanjima u vezi s prigovorom nenadležnosti ili nedopuštenosti, u smislu članka 56. stavka 1. Statuta.

Poglavlje 7.

TROŠKOVI I BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U ŽALBENOM POSTUPKU

Članak 184.

Odluka o troškovima žalbenog postupka

1. Uz odredbe koje slijede, na postupak pred Sudom čiji je predmet žalba protiv odluke Općeg suda, primjenjuju se, *mutatis mutandis*, odredbe članaka 137. – 146. ovog Poslovnika.

2. Kad žalba nije osnovana ili kad je osnovana i Sud sam konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima.

3. Kad je žalba koju je podnijela država članica ili institucija Unije koja nije intervenirala u postupak pred Općim sudom osnovana, Sud može odlučiti da se troškovi dijele između stranaka ili da žalitelj koji uspije sa žalbom neuspjelom stranci nadoknadi troškove koje joj je prouzročio žalbom.

4. Stranci koja je intervenirala u prvom stupnju, a nije sama podnijela žalbu, ne može se naložiti snošenje troškova žalbenog postupka, osim ako je sudjelovala u pisanom ili usmenom dijelu tog postupka. Kad je takva stranka sudjelovala u žalbenom postupku, Sud može odlučiti da sama snosi vlastite troškove.

Članak 185.

Besplatna pravna pomoć

1. Ako stranka nije u mogućnosti, u potpunosti ili djelomično, snositi troškove žalbenog postupka pred Sudom, ona može u svakom trenutku zatražiti besplatnu pravnu pomoć.

2. Zahtjevu moraju biti priložene sve informacije i potvrde iz kojih je moguće utvrditi imovinsko stanje podnositelja zahtjeva, poput potvrde nadležnog nacionalnog tijela o imovinskom stanju.

Članak 186.

Prethodni zahtjev za besplatnu pravnu pomoć

1. Ako je zahtjev podnesen prije žalbe koju tražitelj namjerava podnijeti, u njemu se sažeto iznosi predmet žalbe.

2. Ovakav zahtjev ne mora se podnijeti po odvjetniku.

3. Podnošenjem zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, do dana dostave rješenja kojim se o tom zahtjevu odlučuje, zaustavlja se tijekom roka predviđenog za podnošenje žalbe, u odnosu na onog tko je takav zahtjev podnio.

4. Predsjednik, odmah po podnošenju, dodjeljuje zahtjev sucu izvjestitelju koji, u kratkom roku, predlaže kako dalje postupati sa zahtjevom.

Članak 187.

Odluka o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć

1. Odluku o potpunom ili djelomičnom prihvatanju zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć ili o odbijanju istog donosi, na prijedlog suca izvjestitelja i po saslušanju nezavisnog odvjetnika, vijeće od tri suca čiji je član sudac izvjestitelj. U tom se slučaju sastav sastoji od predsjednika tog vijeća, suca izvjestitelja i prvog ili, ako je takav slučaj, prva dva suca određena prema listi iz članka 28. stavka 3., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio zahtjev za dodjelu besplatne pravne pomoći. To vijeće po potrebi ispituje je li žalba očito neosnovana.

2. Ako sudac izvjestitelj nije član ni jednog vijeća od tri suca, odluku donosi, pod istim uvjetima, vijeće od pet sudaca čiji je član. Osim suca izvjestitelja, sastav čine četiri suca određena prema listi iz članka 28. stavka 2., na dan kad je sudac izvjestitelj vijeću izložio zahtjev za dodjelu besplatne pravne pomoći.

3. Sastav odlučuje rješenjem. U slučaju potpunog ili djelomičnog odbijanja zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, rješenjem se obrazlažu razlozi odbijanja.

Članak 188.

Isplata iznosa na ime besplatne pravne pomoći

1. U slučaju kad je besplatna pravna pomoć odobrena, blagajna Suda, u granicama koje je, ovisno o slučaju, odredio sastav suda, preuzima troškove povezane s pomoći podnositelju zahtjeva i njegovim zastupanjem pred Sudom. Na zahtjev podnositelja zahtjeva ili njegovog zastupnika moguće je isplatiti predujam za te troškove.

2. U odluci o troškovima, Sud može odrediti da se u korist blagajne Suda oduzme iznos koji je isplaćen kao predujam za pravnu pomoć.

3. Tajnik poduzima mjere da se ovaj iznos naplati od stranke kojoj je naloženo plaćanje.

Članak 189.

Ukidanje besplatne pravne pomoći

Sastav suda koji je odlučivao o dodjeli besplatne pravne pomoći može u svakom trenutku, po službenoj dužnosti ili na zahtjev, ukinuti besplatnu pravnu pomoć ako su se okolnosti zbog kojih je ona bila odobrena promijenile tijekom postupka.

Poglavlje 8.

OSTALE ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA ŽALBE

Članak 190.

Ostale odredbe koje se primjenjuju na žalbe

1. Članci 127., 129. do 136., 147. do 150., 153. do 155., 157. do 166. ovog Poslovnika primjenjuju se na postupak pred Sudom povodom žalbe protiv odluke Općeg suda.

2. Odstupajući od članka 130. stavka 1., zahtjev za intervenciju podnosi se najkasnije do isteka roka od mjesec dana koji teče od objave predviđene člankom 21. stavkom 4.

3. Članak 95. primjenjuje se, *mutatis mutandis*, na postupak pred Sudom povodom žalbe protiv odluke Općeg suda.

GLAVA VI.

PREISPITIVANJE ODLUKA OPĆEG SUDA

Članak 191.

Vijeće za preispitivanje

Jedno vijeće od pet sudaca zadužuje se na razdoblje od godinu dana da odlučuje, u skladu s člancima 193. i 194. ovog Poslovnika, je li potrebno preispitati odluku Općeg suda na temelju članka 62. Statuta.

Članak 192.

Obavijest o odlukama podložnim preispitivanju i njihovo prosljeđivanje

1. Čim je određen dan objave ili potpisivanja odluke na temelju članka 256. stavaka 2. ili 3. UFEU-a, tajništvo Općeg suda o tome obavještava tajništvo Suda.

2. Odluka se, čim bude objavljena ili potpisana, prosljeđuje tajništvu Suda, kao i spis, koji se odmah stavlja na raspolaganje prvom nezavisnom odvjetniku.

Članak 193.

Preispitivanje odluka donesenih povodom žalbe

1. Prijedlog prvog nezavisnog odvjetnika da se preispita odluka Općeg suda donesena na temelju članka 256. stavka 2. UFEU-a upućuje se predsjedniku Suda i predsjedniku vijeća za preispitivanje. Istodobno se o upućivanju obavještava tajnika.

2. Čim bude obaviješten o postojanju prijedloga za preispitivanje, tajnik prosljeđuje spis postupka pred Općim sudom članovima vijeća za preispitivanje.

3. Odmah po primitku prijedloga za preispitivanje, predsjednik Suda određuje suca izvjestitelja među sucima koji su članovi vijeća za preispitivanje, na prijedlog predsjednika tog vijeća. Sastav suda se određuje, u skladu s člankom 28. stavkom 2. ovog Poslovnika, na dan kad je predmet dodijeljen sucu izvjestitelju.

4. To vijeće, na prijedlog suca izvjestitelja, odlučuje je li potrebno preispitati odluku Općeg suda. Odluka o preispitivanju odluke Općeg suda navodi samo pitanja koja su predmet preispitivanja.

5. O odluci Suda da preispita odluku Općeg suda tajnik odmah obavještava Opći sud, stranke u postupku pred tim

sudom kao i ostale zainteresirane subjekte iz članka 62.a stavka 2. Statuta.

6. Obavijest o danu donošenja odluke da se preispita odluka Općeg suda i o pitanjima koja su predmet preispitivanja objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 194.

Preispitivanje prethodnih odluka

1. Prijedlog prvog nezavisnog odvjetnika da se preispita odluka Općeg suda donesena na temelju članka 256. stavka 3. UFEU-a upućuje se predsjedniku Suda i predsjedniku vijeća za preispitivanje. Istodobno se o upućivanju obavještava tajnika.

2. Čim bude obaviješten o postojanju prijedloga za preispitivanje, tajnik prosljeđuje spis postupka pred Općim sudom članovima vijeća za preispitivanje.

3. Tajnik o postojanju prijedloga za preispitivanje također obavještava Opći sud, sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, stranke glavnog postupka, kao i druge zainteresirane subjekte iz članka 62.a stavka 2. Statuta.

4. Odmah po primitku prijedloga za preispitivanje, predsjednik Suda određuje suca izvjestitelja među sucima koji su članovi vijeća za preispitivanje, na prijedlog predsjednika tog vijeća. Sastav suda se određuje, u skladu s člankom 28. stavkom 2. ovog Poslovnika, na dan kad je predmet dodijeljen sucu izvjestitelju.

5. To vijeće, na prijedlog suca izvjestitelja, odlučuje je li potrebno preispitati odluku Općeg suda. Odluka o preispitivanju odluke Općeg suda navodi samo pitanja koja su predmet preispitivanja.

6. O odluci Suda da preispita odluku Općeg suda tajnik odmah obavještava Opći sud, sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, stranke glavnog postupka kao i ostale zainteresirane subjekte iz članka 62.a stavka 2. Statuta.

7. Obavijest o danu donošenja odluke da se preispita odluka Općeg suda i o pitanjima koja su predmet preispitivanja objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 195.

Presuda o meritumu nakon odluke o preispitivanju

1. Odluka da se preispita odluka Općeg suda dostavlja se strankama i drugim zainteresiranim subjektima iz članka 62.a stavka 2. Statuta. Državama članicama i državama strankama Sporazuma o EGP-u koje nisu države članice, kao i Nadzornom tijelu EFTA-e, dostavlja se i prijevod odluke Suda u skladu s člankom 98. ovog Poslovnika. Odluka Suda se također priopćava Općem sudu i, kad je potrebno, sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku.

2. U roku od mjesec dana od dostave iz stavka 1. stranke i drugi zainteresirani kojima je odluka Suda dostavljena mogu podnijeti podneske ili pisana očitovanja o pitanjima koja su predmet preispitivanja.

3. Odmah po donošenju odluke da se odluka Općeg suda preispita, prvi nezavisni odvjetnik dodjeljuje predmet nezavisnom odvjetniku.

4. Vijeće za preispitivanje odlučuje o meritumu nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

5. Vijeće za preispitivanje može tražiti od Suda da predmet dodijeli brojnjem sastavu suda.

6. Kad je odluka Općeg suda koja je predmet preispitivanja donesena na temelju članka 256. stavka 2. UFEU-a, Sud odlučuje o troškovima.

GLAVA VII.**MIŠLJENJA**

Članak 196.

Pisani dio postupka

1. U skladu s člankom 218. stavkom 11. UFEU-a zahtjev za donošenje mišljenja može podnijeti država članica, Europski parlament, Vijeće ili Europska komisija.

2. Zahtjev za donošenje mišljenja može se odnositi kako na usklađenost sporazuma koji se namjerava sklopiti s odredbama Ugovora, tako i na postojanje ovlasti Unije ili neke od njenih institucija za sklapanje takvog sporazuma.

3. Zahtjev za donošenje mišljenja dostavlja se državama članicama i institucijama iz stavka 1. kojima predsjednik određuje rok za podnošenje pisanih očitovanja.

Članak 197.

Određivanje suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika

Odmah po podnošenju zahtjeva predsjednik određuje suca izvjestitelja, a prvi nezavisni odvjetnik dodjeljuje predmet jednom nezavisnom odvjetniku.

Članak 198.

Rasprava

Sud može odlučiti da se održi rasprava.

Članak 199.

Rok za donošenje mišljenja

Sud donosi mišljenje što je prije moguće, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

Članak 200.

Objava mišljenja

Objava mišljenja, koje potpisuju predsjednik, suci koji su sudjevali u vijećanju i tajnik, je javna. Dostavlja se svim državama članicama kao i institucijama iz članka 196. stavak 1.

GLAVA VIII.**POSEBNI POSTUPCI**

Članak 201.

Žalba protiv odluke Arbitražnog odbora

1. Žalba predviđena člankom 18. stavka 2. Ugovora o EZAE-u sadrži:

- (a) ime i stalnu adresu žalitelja;
- (b) naznaku potpisnika;
- (c) naznaku pobijane odluke Arbitražnog vijeća;
- (d) naznaku protivnih stranaka;
- (e) sažeti prikaz činjeničnog stanja;
- (f) žalbene razloge i argumente, kao i sažeti prikaz tih razloga;
- (g) žalbeni zahtjev.

2. Odredbe članka 119. i 121. ovog Poslovnika primjenjuju se na žalbu.

3. Ovjereni primjerak pobijane odluke prilaže se zahtjevu.

4. Odmah po podnošenju žalbe tajnik Suda poziva tajništvo Arbitražnog odbora da Sudu uputi spis predmeta.

5. Postupak se nastavlja u skladu s člancima 123. i 124. ovog Poslovnika. Sud može odlučiti da se održi rasprava.

6. Sud odlučuje presudom. Ako ukine odluku Odbora, može mu predmet vratiti na ponovno odlučivanje.

Članak 202.

Postupak iz članka 103. Ugovora o EZAE-u

1. U slučaju predviđenom člankom 103. stavka 3. Ugovora o EZAE-u, zahtjev se podnosi u četiri ovjerena primjerka. Zahtjevu se prilaže nacrt sporazuma ili konvencije o kojoj je riječ, primjedbe Europske komisije priopćene zainteresiranoj državi, kao i svi ostali dokazni elementi.

2. Zahtjev i njegovi prilozi dostavljaju se Europskoj komisiji, koja u roku od deset dana od te dostave može podnijeti svoja pisana očitovanja. Predsjednik može produljiti taj rok, nakon što sasluša zainteresiranu državu.

3. Nakon podnošenja tih očitovanja, koja se dostavljaju zainteresiranoj državi, Sud odlučuje u kratkom roku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika i, ako su to zatražili, zainteresiranu državu i Europsku komisiju.

Članak 203.

Postupci iz članka 104. i 105. Ugovora o EZAE-u

Zahtjevi iz članka 104. stavka 3. i članka 105. stavka 2. Ugovora o EZAE-u uređeni su glavama II. i IV. ovog Poslovnika. Njih se također dostavlja državi čije državljanstvo ima osoba ili čiju pripadnost ima pravna osoba protiv koje je zahtjev podnesen.

Članak 204.

Postupak iz članka 111. stavka 3. Sporazuma o EGP-u

1. U slučaju iz članka 111. stavka 3. Sporazuma o EGP-u, zahtjev Sudu podnose stranke Sporazuma koje sudjeluju u sporu. Zahtjev se dostavlja ostalim strankama Sporazuma, Europskoj komisiji, Nadzornom tijelu EFTA-e i, ovisno o slučaju, drugim zainteresiranim subjektima kojima bi zahtjev za prethodnu odluku o istom pitanju tumačenja zakonodavstva Unije eventualno bio dostavljen.

2. Predsjednik određuje rok u kojem stranke Sporazuma i drugi zainteresirani subjekti kojima je zahtjev dostavljen mogu podnijeti pisana očitovanja.

3. Zahtjev se podnosi na jednom od jezika predviđenih člankom 36. ovog Poslovnika. Primjenjuje se članak 38. Odredbe članka 98. primjenjuje se *mutatis mutandis*.

4. Odmah po podnošenju zahtjeva iz stavka 1. predsjednik određuje suca izvjestitelja. Odmah potom prvi nezavisni odvjetnik dodjeljuje zahtjev nezavisnom odvjetniku.

5. Sud o zahtjevu odlučuje obrazloženom odlukom, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika.

6. Odluka Suda, koju potpisuju predsjednik, suci koji su sudjelovali u vijećanju i tajnik, dostavlja se strankama Sporazuma i drugim zainteresiranim subjektima iz stavaka 1. i 2.

Članak 205.

Rješavanje sporova iz članka 35. UEU-a u verziji prije stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona

1. U slučaju sporova između država članica iz članka 35. stavak 7. UEU-a u verziji kakva je bila na snazi prije stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, a koja je održana na snazi na temelju Protokola (br. 36) priloženog Ugovorima, postupak započinje zahtjevom jedne od stranaka spora Sudu. Zahtjev se dostavlja drugim državama članicama i Europskoj komisiji.

2. U slučaju sporova između država članica i Europske komisije iz članka 35. stavka 7. UEU-a u verziji kakva je bila na snazi prije stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, a koja je održana na snazi na temelju Protokola (br. 36) priloženog Ugovorima, postupak započinje podnošenjem zahtjeva jedne od stranaka spora Sudu. Ako je zahtjev podnijela neka država članica, dostavlja ga se ostalim državama članicama, Vijeću i Europskoj komisiji, a ako je zahtjev podnijela Europska komisija, dostavlja ga se državama članicama i Vijeću.

3. Predsjednik institucijama i državama članicama kojima je zahtjev dostavljen određuje rok u kojem mogu podnijeti pisana očitovanja.

4. Odmah po podnošenju zahtjeva iz stavaka 1. i 2. predsjednik određuje suca izvjestitelja. Odmah potom prvi nezavisni odvjetnik dodjeljuje zahtjev nezavisnom odvjetniku.

5. Sud može odlučiti da se održi rasprava.

6. Sud o sporu odlučuje presudom, nakon što nezavisni odvjetnik iznese svoje mišljenje.

7. Isti postupak kao i onaj predviđen prethodnim stavcima primjenjuje se kad je sporazumom koji su sklopile države članice dogovorena nadležnost Suda za odlučivanje o sporu između država članica ili između države članice i institucije.

Članak 206.

Zahtjevi iz članka 269. UFEU-a

1. U slučaju iz članka 269. UFEU-a zahtjev se podnosi Sudu u četiri ovjerena primjerka. Zahtjevu se prilažu svi relevantni dokumenti i, posebice, ovisno o slučaju, očitovanja i preporuke dane na temelju članka 7. UEU-a.

2. Zahtjev i prilozi dostavljaju se, ovisno o slučaju, Europskom vijeću ili Vijeću, koji u roku od deset dana od te dostave mogu podnijeti pisana očitovanja. Taj se rok ne može produljiti.

3. Zahtjev i prilozi također se priopćavaju državama članicama koje nisu država članica o kojoj je riječ, kao i Europskom parlamentu i Europskoj komisiji.

4. Po podnošenju očitovanja iz stavka 2., koja se dostavljaju državi članici o kojoj je riječ, kao i ostalim državama i institucijama iz stavka 3., Sud odlučuje u roku od mjesec dana od podnošenja zahtjeva, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika. Na zahtjev države članice o kojoj je riječ, Europskog vijeća ili Vijeća ili po službenoj dužnosti Sud može odlučiti da se održi rasprava na koju se pozivaju sve države i institucije predviđene ovim člankom.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 207.

Dodatak Poslovniku

Pridržavajući se članka 253. UFEU-a, Sud, nakon što se savjetuje sa zainteresiranim vladama, donosi Dodatak Poslovniku koji sadrži pravila o:

- (a) molbama za pravnu pomoć;
- (b) zahtjevima za besplatnu pravnu pomoć;
- (c) prijavama Suda o kršenju prisage svjedoka ili stručnjaka, u skladu s člankom 30. Statuta.

Članak 208.

Provedbena pravila

Sud može zasebnim aktom donijeti pravila za provedbu ovog Poslovnika.

Članak 209.

Stavljanje izvan snage

Ovaj Poslovnik zamjenjuje Poslovnik Suda Europskih zajednica donesen 19. lipnja 1991., kako je zadnje izmijenjen 24. svibnja 2011. (*Službeni list Europske unije*, L 162 od 22. lipnja 2011., str. 17.).

Članak 210.

Objava i stupanje na snagu Poslovnika

Ovaj Poslovnik, vjerodostojan na jezicima iz članka 36. ovog Poslovnika, objavljuje se u *Službenom listu Europske unije* i stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca koji slijedi nakon njegove objave.

Doneseno u Luxembourg, 25. rujna 2012.